ԳԱՐԵԳԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՅԺԸ ԱՆԹԻԼԻԱՍ ԵՎ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՕԾՈՒՄԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ

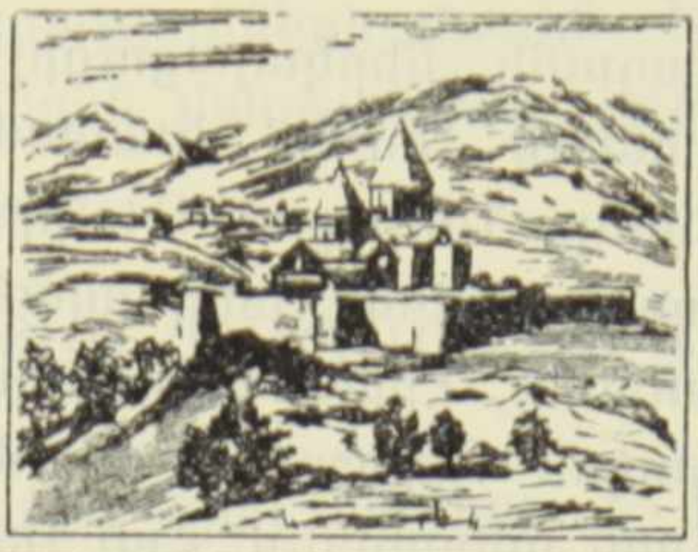

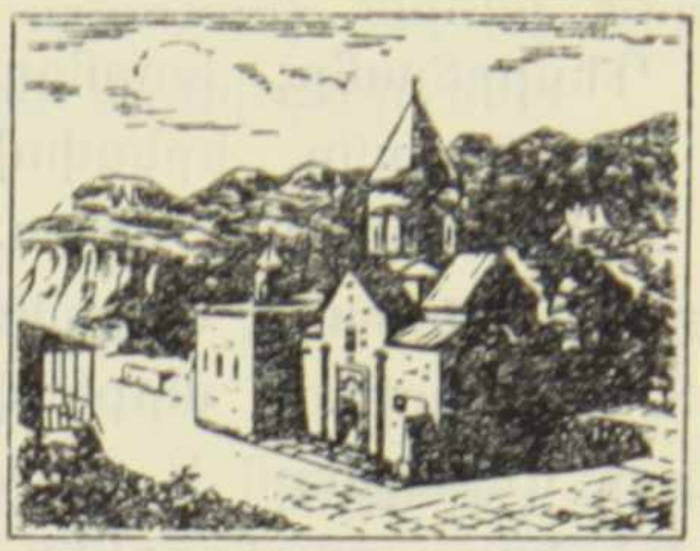

Սույն թվականի հունիս 27-ից հուլիս 4-ը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Նորին Սուրբ Օծություն Տ. Տ. Գարեգին Ա-ը, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության հրավերով, այցելեց Անթիլիաս՝ մասնակցելու Կիլիկյան Աթոռի նոր գահակալի ընտրությանն ու գլխավորելու օծման արարողությունը:

Հունիսի 27-ին Երևանի «Զվարթնոց» օդանավակայանից մեկնելիս Վեհափառ Հայրապետին ուղեկցում էին Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Շահեն Կարամանուկյանը, Հայաստանի Հանրապետության կրոնի գործերի կառավարչի պաշտոնակատար Լազար Սուջյանը, Էջմիածին քաղաքի քաղաքապետ Երվանդ Աղվանյանը և պաշտոնական այլ անձինք, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից՝ Մայրավանքիս լուսարարապետ գերաշնորհ Հուսիկ արքեպիսկոպոս Սանթուրյանը, Մայր Աթոռի դիվանապետ գերաշնորհ Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապալյանը, թեմական առաջնորդներ և միաբանության անդամներ:

Վեհափառ Հայրապետի շքախմբի մաս էին կազմում Արցախի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Պարգև եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը, «Էջմիածին» ամսագրի գլխավոր խմբագիր գերաշնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Արիստակեսյանը, հոգեշնորհ Տ. Վազգեն աբեղա Միրզախանյանը, Անթիլիասի միաբան հոգեշնորհ Տ. Գրիգոր վարդապետ Չիֆթչանը և պրոֆեսոր Պիոն Հակոբյանը:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Բեյրութ ժամանեց Հայաստանի կառավարության կողմից տրամադրված պաշտոնական օդանավով: Նույն օրը, երեկոյան ժամը 17.00-ին, Վեհափառ Հայրապետին օդանավակայանում դիմավորեցին Լիբանանի Հանրապետության նախագահի ներկայացուցիչ նախարար տիար Շահե Պարսումյանը, վարչապետի ներկայացուցիչ տիար

Հակոբ Դեմիրճյանը, խորհրդարանի նախագահի ներկայացուցիչ տիար Խաչիկ Պապիկյանը, երեսփոխաններ պարոնայք Սուրեն Խանամիրյանը, Հակոբ Զուխաստարյանը, դոկտ. Եղիկ Ճերեճյանը, Նուրիջան Դեմիրճյանը և ուրիշներ: Անթիլիասի Մայրավանքից՝ կաթողիկոսական տեղապահ գերաշնորհ Տ. Արտավազդ արքեպիսկոպոս Թրթռյանը, Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Արամ արքեպիսկոպոս Քեշիշյանը, Կիլիկյան Աթոռի թեմական առաջնորդներ և միաբանության անդամներ, Հայ Կաթողիկե համայնքի Պատրիարք Հովհաննես-Պետրոս ԺԸ Գասպարյանը, Հայաստանի Հանրապետության հավատարմատար տիար Երվանդ Մելքոնյանը, ազգային կուսակցությանց, մշակութային և բարեսիրական միությանց ներկայացուցիչներ:

Օդանավակայանի պատվո հյուրասրահի մեջ տեղի ունեցավ մամլո ասուլիս, որի ընթացքին Նորին Սուրբ Օծությունը գոհունակություն հայտնեց Լիբանան այցելության համար և հիշեցրեց, որ Լիբանանը և Սիրիան եղել են ցեղասպանությունից փրկված հայության ապաստարանները: Վեհափառ Հայրապետը անդրադարձավ նաև Հայաստանի հոգևոր-եկեղեցական դրությանը և նոր ժամանակներում Հայ Եկեղեցու առաքելությանը: Նորին Սրբությունը ողջույնի խոսք ուղղեց Լիբանանի Հանրապետության նախագահ Իլիաս Հըրրաուին, խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիին և վարչապետ Ռաֆիք Հարիրին:

Խոսելով Կիլիկիո Կաթողիկոսության դերի մասին, Գարեգին Ա-ն ընդգծեց, որ Սուրբ Էջմիածնից հետո Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը մեր Եկեղեցու ամենից ճվիրական և կարևոր կենտրոնն է և նրա այդ հանգամանքը խնդրո առարկա չի կարող դառնալ: Նաև իր այս այցելությամբ պիտի ամրապնդվեն այն սերտ կապերը, որոնք ստեղծված էին Վազգեն Ա-ի օրոք: Ամենայն Հայոց Վեհափառը հավատաց, որ եղբայրական այդ կապերը պիտի շարունակվեն նաև Կիլիկյան Աթոռի նոր գահակալի ընտրությունից հետո:

Ապա Նորին Սրբությունը մեծաշուք թափորով ուղևորվեց Պուրճ Համմուտի հայաբնակ թաղամաս, ուր հավաքվել էր խանդավառված խուռներամ բազմություն: Պուրճ Համմուտի հրապարակում Վեհափառ Հայրապետին բարիգալստյան և ողջույնի խոսք ասաց Լիբանանի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Արամ արքեպիսկոպոս Քեշիշյանը և հրավիրեց Գարեգին Ա Հայոց Հայրապետին՝ բաշխելու իր օրհնությունը: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը գոհություն հայտնեց Աստծուն՝ ստեղծված պահի համար, քանզի առավոտյան, արթնանալով Սուրբ Էջմիածնում, այցելել էր Մեծամորի ատոմակայան և Հայաստանի Հանրապետության իշխանության ներկայացուցիչների հետ մասնակցել Ատոմակայանի վերագործարկմանը, ապա, Ս. Էջմիածնում աղոթելուց հետո, ուղևորվել էր Լիբանան և այժմ գտնվում է հայության բաբախուն այս սրտի մեջ:

Պուրճ Համմուտի ընդունելությունից հետո, Վեհափառ Հայրապետն ուղևորվեց Անթիլիասի Մայրավանք: Նորին Սրբությունը Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճարում գոհաբանական աղոթք կատարեց և իր հայրական պատգամը հղեց հավատավոր հայորդիներին:

Հանդիսավոր ընդունելությունից հետո Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը թափորով առաջնորդվեց Վեհարան, որտեղ հավաքված բազմությունը ուխտավորի պես գալիս էր աջհամբույրի:

Նույն երեկոյան Անթիլիասի միաբանական սեղանատունը տեղի ունեցավ ճաշկերույթ, ուր Նորին Սրբությունը խոսեց Էջմիածին—Անթիլիաս

հարաբերությունների մասին: Եղան հավուր պատշաճի ազնիվ խոսքեր ու պատասխան մաղթանքներ եղբայրական ջերմ մթնոլորտի մեջ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

Հաջորդ օրը, հունիսի 28-ի առավոտյան ժամը 10.00-ին, Անթիլիասի Մայրավանքի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճարում բացվեց Ազգային պատգամավորական ընդհանուր ժողովը: Բացման խոսքով և հաշվետվությամբ հանդես եկավ կաթողիկոսական տեղապահ գերաշնորհ Տ. Արտավազդ արքեպիսկոպոս Թրթռյանը: Նա ողջույնի խոսք ուղղեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա.-ին, որ Ս. Էջմիածնի Աթոռի գահակալ ընտրվելուց հետո, առաջին անգամ լինելով, այցելում է Լիբանան՝ այս անգամ հովանավորելու կաթողիկոսական ընտրությունը և կատարելու օծումը նորընտիր Կաթողիկոսի: Սրբազան Հայրը դրվատանքով խոսեց Գարեգին Ա Վեհափառի կատարած հոգևոր-կրոնական և ազգային գործունեության մասին և հիշեցրեց, որ 50 տարի առաջ, պատմական այլ հանգամանքներում, Մեծի Տանն Կիլիկիո Գարեգին Ա Կաթողիկոսը Ս. Էջմիածնում նախագահել էր Մայր Աթոռի նոր գահակալի՝ Գևորգ Զ Կաթողիկոսի ընտրության և օծման արարողությունները:

Սրբազան Հայրը անդրադարձավ նաև Հայաստանի և Սփյուռքի ներկա կացությանը և, կարևորելով Հայ Եկեղեցու դերը, հատկապես շեշտեց զույգ Աթոռների միջև աճող գործակցությունը:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ Տ. ԱՐՏԱՎԱԶԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԹՐԹՌՅԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ԽՈՍՔԸ

Ձերդ Ս. Օծություն

Տ. Տ. Գարեգին Ա Վեհափառ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց,

Ճիշտ երեք ամիս առաջ, նույն այս Ս. Տաճարին մեջ, իբրև Գարեգին Բ Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիո, Ձեր ուղևորի երկյուղած աղոթքը մատուցիք, ինչպես Ձեր ամեն ճամփորդության, և Սբ. Էջմիածին մեկնեցաք՝ հրավերովը Կաթողիկոսական Տեղապահին, մասնակցելու համար կաթողիկոսական ընտրության և, ի հարկին, կատարելու օծումը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին: Բայց, նախախնամությունը այնպես կամեցավ, որ ազգին ներկայացուցիչ պատգամավորները Ձե՛զ ընտրեցին ու փառքո՛վ բազմեցուցին Ամենայն Հայոց Հայրապետական գահին:

Երեկ Լիբանան ժամանեցիք՝ արժանանալով համահայկական ու ժողովրդային ջերմ ընդունելության, ու հասաք Կաթողիկոսարան՝ Ձեր տունը, ուր ա՛յնքան մեծ է դրոշմը Ձեր երախտիքին՝ թե՛ հոգիներում մեջ և թե՛ քարերում վրա՝ հովանավորելու ընտրությունը և կատարելու օծումը Մեծի Տանն Կիլիկիո նորընտիր Կաթողիկոսին: Ու այս՝ պատմական մե՛ծ նշանակությամբ դեպք մըն է, զի առաջին անգամն է մեր պատմության մեջ:

1945-ին Ձեր մեծ անվանակիցը՝ Գարեգին Հովսեփյանց Կաթողիկոսը Մեծի Տանն Կիլիկիո, իր օծման Ս. Մյուռոնը տակավին թարմ իր գագաթին ու ճակատին, գնաց Սբ. Էջմիածին և անձամբ նախագահեց ընտրության և կատարեց օծումը Զորեքչյան Գևորգ Զ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

Այսօր, չորեքշաբթի, 28 հունիս 1995, այդ թվականին ճիշտ 50 տարիներ ետք, Դուք իբրև Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, փոխադարձության ու միության աքանչելի սկզբունքով և հոգիով, մեզի հետ եք, Ազգ. Կեդր. Վարչության հրավերով, և անձամբ կհովանավորեք ընտրությունը Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսին և 3 օր ետք ալ պիտի կատարեք անոր օծումը սրբալույս Մյուռոնովը Հայաստանյայց Ս. Եկեղեցիին:

Վեհափառ Տեր, բարի՛ ըլլա Ձեր գալուստը: Մեր որ գացիք, ո՛ւր որ եղաք, ո՛ւր որ ծառայեցիք հայոց պատվական ժողովուրդին, եղաք բարիքի և օրհնության ճառագայթում Ձեր խոսքո՛վ և գործով: Պատգամավորական այս պատկառելի ժողովը ուրախությամբ կողջունե Ձերդ Վեհափառությունը և կմաղթե Ձեզի շա՛տ երկար կյանք՝ տոկուն առողջությամբ, որ ընդերկա՞ր բարիք և օրհնություն ճառագայթեք ու սերմանեք հայոց տառապակոծ ժողովուրդին՝ մասնավորապես Հայաստան աշխարհին մեջ:

Սիրելի՛ եկեղեցական և աշխարհական պատգամավորներ,

Մասնավոր ուրախությամբ կողջունենք ձեր ամենուն ներկայությունը այս Սուրբ Տաճարին սրբազան կամարներուն ներքև, Ատուծո անմիջական նայվածքին տակ, և շնորհակալություն կհայտնենք ամենուդ, որ տուն ու ընտանիք, պարտավորություն ու պատասխանատվությունը ու երկիր թողլով, շատերդ նաև երկար և հոգնեցուցիչ ճամփորդություն հանձն առնելով, ազգային-կրոնական պարտականություն մը կատարելու փութացիք՝ ընդառաջելով կոչին ու հրավերին Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Կեդրոնական Վարչության:

Ամենքդ ընտրյալներ եք ձեր պատկան թեմերու պաշտոնական մարմիններուն կողմե, հետևաբար ներկայացուցիչներն եք ձեր թեմերուն հայության՝ մեծ պատասխանատվության մը գիտակից հանձնառությամբ:

Շատ լավ գիտեք, վստահաբար, և խոր ու հաստատ համոզում է ձեր մեջ, թե Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը ո՞րքան կարևոր ու մեծ կոչում և ո՞րքան կենսական դեր ու պարտականություն ունի ի սիրտս աշխարհի ցրված ու տարտղնված մեր ժողովուրդի զավակներուն ազգային, կրոնական և բարոյական դաստիարակության և հայեցի տոկուն նկարագրի կերտումին և հարազատ ու անաղարտ պահպանության նվիրական ճիգին ու գործին մեջ:

Ըստ երևույթին՝ հայ Սփյուռքը տակավին երկա՞ր պիտի տևե, դժբախտաբար: Այս դառն հավանականության դիմաց այսօրվան պատասխանատուներս չենք կրնար անտարբեր մնալ, իրավունք չունինք անտարբեր մնալու, այլ պարտավոր ենք գալիքը նախատեսելու և ապագան իմաստունորեն կանխապատրաստելու մեր իրերահաջորդ նոր սերունդներուն համար: Մանավանդ երբ Հայաստանը՝ Ազատ-Անկախ Հայաստանը, պետք ունի ամբողջեն կազմակերպյալ, առողջ ու զորեղ հայ Սփյուռքին, երբ Սուրբ Էջմիածինը պետք ունի, ինչպես ունեցավ, Մեծի Տանն Կիլիկիո կազմակերպյալ և ամրակառույց Սուրբ Աթոռին: Հետևաբար հրամայական է ու կենսական՝ հայ Սփյուռքը հայորեն արթուն ու կանգուն պահել, ազգայնորեն և կրոնականորեն առողջ պահել՝ խորապես ինքնագիտակից և միշտ պատրաստ առավելագույն օգնության և օժանդակության փութալու Հայաստանին ու Արցախին, հնարավոր բոլոր միջոցներով, նյութական, բարոյական, գիտական, բժշկական, ճարտարագիտական, մարդուժի, և այլն: Բազմադարյան թշնամիին՝ մարդկայնութենե զուրկ թուրքին գործած ցեղասպանությամբ մեր ժողովուրդին Սփյուռք դարձած ըլլալու անհավոր չարիքը վերա-

ծենք բարիքի հորդաբուխ ու անապառ աղբյուրի՝ հանուր հայության, մանավանդ Հայաստանին ու Արցախին, գուցե վաղը նաև Նախիջևանին համար՝ մեր լրջորեն և խոհականորեն կազմակերպյալ ճիգով ու աշխատանքով:

Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Սուրբ Աթոռը թափուր է երեք ամիսև ի վեր, բայց ամենուրախ ու պատմական իրողությամբը իր ազգընտիր Վեհափառ Կաթողիկոսին՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ-ի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրության և Սուրբ Էջմիածնի գահին արժանապես բարձրացումին, ինչ որ բացառիկ երևույթ է մեր ազգային-եկեղեցական պատմության մեջ և բացառիկ նշանակություն ունի Հայաստանյայց Եկեղեցվո Նվիրապետական երկու բարձրագույն Աթոռներուն եղբայրական փոխհարաբերության և եկեղեցանվեր ու ազգաշեն գործունեության մեջ: Այս իրողությունը ինքնին գերագույն փաստն է և ամենեն պերճախոս ապացույցը Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցվո անքակտելի միության՝ հակառակ բոլոր տեսակի աղմկարարությանց, և պատվական հայ ժողովուրդին միասնականության:

Հարգելի պատգամավորներ, եկած եք կրոնական, քաղաքական, գաղափարախոսական ու մշակութային տարբեր դրույթի ու տարբեր ենթակառույցի երկիրներե, բայց ամենքդ ալ միևնույն Հայաստանյայց Եկեղեցվո զավակներն եք՝ անոր լուսավոր ավազանեն վերածնած և անոր Սրբալույս Մյուռոնին օծումով ատուածային շնորհ զգեցած: Եկած եք մի ու անբաժանելի Հայաստանյայց Եկեղեցվո Կիլիկյան Սուրբ Աթոռին արժանավո՛ր գահակալ մը ընտրելու խղճմտությամբ և համոզումի անկեղծությամբ: Հանուր հայության նայվածքները սա պահուս հո՛ս սևեռած են՝ ամենեն խաղաղ ու առողջ մթնոլորտի մեջ կատարված հարմարագույն ընտրություն մը արդյունքին արդար ապաստմով: Ցույց տանք ամենո՛ւն մեր միասնական կամքին արտահայտությունը՝ մեր քվեները կենդրոնացնելով հավասարապես արժանավոր և հարմար ու սիրելի թեկնածուներու հարմարագույնին անունին շուրջ»:

Ապա խոսք առավ Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա. Հայրապետը: Նորին Սրբությունը, հանուն Ս. Էջմիածնի և համայն հայության, ողջույնի խոսք ուղղեց ժողովին: Գոհունակություն հայտնեց, որ Աստված իրեն շնորհեց նոր Կաթողիկոսի ընտրությանը ներկա լինելու առիթը: Ցնծաց, որ այս ժողովը պատմակերտ առիթ է: Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը հակիրճ կերպով անդրադարձավ Սիյուռքում Անթիլիասի կատարած դերին և հիշեցրեց այն զարգացումը, որ Կիլիկիո Աթոռն ապրել է հայության հետ՝ գաղթականության օրերից մինչև այսօրվա հանգրվանը:

Նորին Սրբությունը բարձր գնահատեց ազատ, անկախ Հայաստանի վերականգնման և պետականության կերտման հատակ քայլերը: Նա մի քանի անգամ շեշտեց մե՛կ հայության, մե՛կ հայրենիքի և մե՛կ Եկեղեցու գաղափարը՝ ընդգծելով, որ Եկեղեցին եղել է ու պիտի մնա իբրև խաղաղարար և միացնող ուժ ազգային կյանքում:

Ապա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը օրհնելով ժողովականներին՝ անցավ Վեհարանի իր հարկաբաժինը:

Ստորև ներկայացնում ենք Վեհափառի խոսքը՝ արևելահայերենի վերածված:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա-Ի ԽՈՍՔՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑՄԱՆԸ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Սիրելի հոգևոր եղբայրներ, ազգային պատասխանատուներ, ժողովական անձինք և բարեկամներ,

Առաջին խոսքս առ Աստված ուղղված բառերն են. «Փառք Քեզ Աստուած, փառք Քեզ, յաղագս ամենայնի Տէր փառք Քեզ»:

Այս օրը Հայ Եկեղեցու և ողջ հայ ժողովրդի պատմության մեջ պիտի արձանագրվի որպես ոսկեղեն էջ: Հանուն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության, հանուն Մայր Աթոռի միաբանության, հանուն Հայաստանի, Արցախի և նախկին Խորհրդային Միությունից անկախացյալ պետություններում և երկրներում ապրող հայ ժողովրդի և հանուն արտասահմանում գտնվող այն բոլոր թեմերի, որոնք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության իրավասության ներքո են գտնվում, ողջունում եմ ձեզ ամենաքաղցր սիրով և Հայրական օրհնության ամենաընտիր և ազնիվ զգացումներով:

Փառք եմ տալիս Աստծուն, որ ինձ դարձրեց բախտավոր էակներից մեկը Իր ստեղծած մարդկային արարածներից և Սուրբ Մյուռոնով օծված հոգևորականներից, և որ իմ կյանքում չորս կաթողիկոսական ընտրությունների մասնակցելու առիթը, բախտավորությունը և պարտավորությունը ունեցա: Նրանցից երեքը Անթիլիասի Մայրավանքում. նախ Զարեհ և Խորեն անմոռանալի մեր Կաթողիկոսների ընտրության ժամանակ և ապա երրորդին այնպես տնօրինվեց, որ ես որպես ընտրող մասնակցեցի, բայց ընտրվեցի որպես Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիո: Չորրորդը՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում էր, երբ գնացի որպես պատվո հյուրը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության, և այնտեղ Աստծո կամքով և ժողովրդի ընտրությամբ դարձյալ այնպես տնօրինվեց, որ հանուն մեր Սուրբ Եկեղեցու, հանուն մեր Հայրենիքի և հանուն մեր ժողովրդի, թե՛ ի Հայաստան և թե՛ ի Արցախ ու ի ափյուռս աշխարհի, ընդունեցի այդ գերագույն աստիճանի զոհողության պարտքը:

Գիտեմ, թե ինչ ծանր պարտավորության տակ մտա: 70 տարիների լոռնական ու ազգային թմբիրից հետո, կրոնի, Եկեղեցու հանդեպ ցույց տրված ատելության, արհամարհանքի, հալածանքի, ժխտումի երևույթներից հետո, կամքովն այս ժողովրդի ընտրվելով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս և նրանց բոլորի ապաստաններին պատասխան տալ մարդկային որևէ մեկ անձի հիգերից և կարողություններից վեր է: Բայց ապավինում եմ Աստծուն, որ մեր բոլոր հոգևորական եղբայրներով, առանց խարության որևէ նվիրապետական Աթոռի, մեր Հայրենի պետության և մեր ամբողջ Սփյուռքի հայ ժողովրդի զավակների և հավատացյալ ազգայինների հետ միասին, ձեռք-ձեռքի տանենք այդ ծանր լուծը, որ նվիրական է և փրկարար մեր Հայրենիքի ժողովրդի և, ես կհավատամ՝ ողջ հայության համար:

Այս հինգերորդ ժողովին, ուր թեև այլևս ոչ ընտրելու և ոչ էլ ընտրվելու պարտավորություն ունեմ, սակայն ցանկանում եմ երկու, երեք մտածումներ ձեզ հետ բաժանել, մասնավորաբար այն պատճառով, որ իմ կյանքի վերջին երեք ամիսները ինձ համար բոլորովին հեղաշրջիչ, բայց ոչ փոփոխիչ ներգործություն ունեցան: Արդեն գրվել է նախորդ տարիներին կատարված դեպքերի մասին, պիտի գան ուրիշներ և պիտի գրեն այսօրվա մասին: Մենք նայում ենք պատմությանը, նայում ենք մեր ամբողջ ժողովրդին, նայում ենք

մեր գերագույն շահերին, իբրև Եկեղեցի և ազգ իրար շաղախված: Այսպե՛ս եմ ընկալում պատմության ընթացքը, որի միջով ենք անցնում, որի կերտմանը մեր նպաստն ենք բերում այսօր: Այս պատմությունը փոփոխությունների շղթա է, այլապես պատմություն չկա, այլապես մարդկային կյանք էլ չկա:

1956 թվականն էր, երբ այստեղ եկավ իմ երջանկահիշատակ նախորդը: Պայմանները տարբեր էին, պատմական պահը տարբեր էր, աշխարհը տարբեր էր, երկաթե վարագույր կար, և այն ժամանակ այն չեղավ, ինչ որ փառք Աստծո եղավ այսօր: Դրանից 11 տարիներ առաջ, 1945—46 թթ., այստեղից՝ Կիլիկյան Սուրբ Աթոռից, Գարեգին Ա. Վեհափառը գնաց Էջմիածին և մեր Աթոռի՝ Կիլիկյան Աթոռի մասնակցությունը, այնքան ներշնչողական դերակատարությամբ բերեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրության և օծման:

Այսօր աշխարհը փոխված է, աշխարհը փոփոխության ընթացքի մեջ է, ու մեր հայ կյանքն էլ այդ փոփոխության ընթացքից չի կարող անմասն մնալ: Այսօր մեր հայ իրականության մեջ հիմնական փոփոխություններ արձանագրվեցին, որոնց ես չպիտի անդրադառնամ մանրամասնորեն, այլ միայն պիտի խոսեմ մեկ-երկուսի մասին:

Առաջին. Սփյուռքի հայության վերականգնումն է ցեղասպանությունից հետո: Հաճախ մենք մոռանում ենք, թե ո՞ւր էր Անթիլիասը 1915 թվականից հետո և ուր է հիմա: Նույնը Սփյուռքի հայությունը: Փոխվեց ամեն ինչ Աստծու զորությամբ և մեր ժողովրդի կամքով: Ես գաղթական ժողովրդին տեսել եմ պատսպարանների տակ, ո՞ւր էր հայությունը այնտեղ, ո՞ւր էր որբանոցը այստեղ և ո՞ւր ենք այսօր, հարց տանք մեզ: Սա գեղեցկագույն երևույթներից մեկն է մեր արդի Հայոց պատմության: Ապա մենք արթնացանք իբրև ժողովուրդ և մեր արդար դատի իրավունքների հետապնդողը եղանք: Այսօր, Հայաստանի 70 տարիների ծանր լծից հետո, դարձյալ խոնարհվում ենք Աստծու առջև և ասում. Փառք Քեզ, Տեր, որ մեր Հայրենիքին այս ազատությունը շնորհեցիր, որ մեզնից շատերը իրենց մանուկ տարիքից կերազեին: Տակավին մի քանի օրեր առաջ էր, որ Հայաստանի մեջ մեր ժողովրդի առջև կանգնած ասում էի, թե ո՞վ չի հիշում այն օրը, գոնե մեր սերնդից, երբ մենք մեր լեզուները բացեցինք ու ասացինք.

Ազատն Աստված այն օրից երբ հաճեցավ շունչ փչել,
Իմ հողանյութ շինվածքին կենդանություն պարգևել,
Ես անբարբառ մի մանուկ երկու ձեռքս պարզեցի
Եվ իմ անզոր թևերով ազատություն գրկեցի:

Ես կարո՞ղ եմ մոռանալ, ինքս ինձ կարո՞ղ եմ ժխտել, եթե չանդրադառնամ, որ ես մեծացա՝ առաջին գիրք կարդալով Ավետիս Անհարոնյանի «Ազատության ճանապարհին» գործը: Այսօր այս Հայաստանը հայի՛նն է տակավին, և Մայր Աթոռը չէ այն, ինչ որ էր ժամանակին: Այնտեղ անհավասիկ երեք ամիսներն ի վեր, ինձ ընկերակցող պատվիրակության անդամներն են վկաները, Մենք ոչ մի օր կաշկանդումի ներքև չգտնվեցինք: Հետևաբար, այս պատմական հեղափոխության ընթացքին, եթե երբեք զննենք ժամանակի նշանները, այսօր իմ հավատքը, իմ ներքին ըմբռնումը, իմ էությունը, եթե Աստված տվել է նաև որևէ իմաստություն, այդ ի-

մասնությունը ինձ ցույց է տալիս, որ հայության համար միասնականության հրամայական կա:

Այսօր այս Հայենիքը, այս հողը, այս պայքարող, տառապող, տնտեսական անհավոր պայմանների տակ գտնվող ժողովուրդը կառչած է մնում իր հողին: Ճիշտ է, դուրս մեկնողներ կան, ո՞ր երկրից չկան. Լիբանանից չեղա՞ն, Պարսկաստանից չեղա՞ն, Սիրիայից չեղա՞ն, ուրիշ տեղերի՞ց չեղան, բայց երբ որ կտեսնեք այս բազմամիլիոն աշխարհի մեջ երեք ու կես միլիոն ժողովուրդ կառչած է մնում իր հողին, հույս ենք փայփայում, որ ապագան այնքան էլ մռայլ չէ, ինչպես երբեմն օտարներն էլ ուզում են ներկայացնել:

Բարեկամներ, Օրմանյան սրբազանն իր մեկ գրության մեջ մի խոսք ունի, որ ասում է. «Ես իբրև պատրիարք աշխարհի կացությունը չեմ կարող փոխել: Ես նավի նավավար եմ և չեմ կարող փոթորիկները կանգնեցնել, այլ միայն կարող եմ այնպես ղեկավարել, որ նավը ապահով նավահանգիստ հասնի»: Այսօր, երբ աշխարհը մոտենում է երկրորդ հազարամյակի ավարտին, երբ աշխարհի բոլոր ժողովուրդներն ու Եկեղեցիները ինքնաքննության, ինքնավերլուծումի ընթացքի միջով են անցնում, մենք՝ հայ ժողովրդի զավակներս, ուր էլ լինենք, Հայրենիքում թե Սփյուռքում, պետք ունենք ինքնագիտակցական, համայնապետական, ամբողջապետական մեկ հայություն, մեկ Հայրենիք և մեկ Եկեղեցի ներկայանալ աշխարհին:

Ես երկու օր առաջ կարդում էի Հռոմեական Եկեղեցու Սրբազան Քահանայապետի կոնդակը, որ բոլոր համալսարանների մեջ հիմա ամենաշատ ընթերցվողներից է և այն միտքն է հայտնվում, թե Եկեղեցիների համար միությունը պետք է լինի ոչ թե միատեսակությունը, ոչ թե միաձևությունը, ոչ թե միակերպությունը, այլ այդ միությունը մեր Փրկչի Ծննդյան երկու հազարամյակին գոնե առավել լիցք ստանա ամբողջ աշխարհում: Այնտեղ մի տող կա, որն ուզում եմ այսօր մեր կյանքի մեջ ամրանա. «Աշխարհը քաղաքական, ռազմական, ապահովական, տնտեսական, ընկերային, դասակարգային պայքարներով միշտ լեցուն է եղել և է ու պիտի մնա: Եկեղեցին այդ բոլորի միջից պետք է անցնի որպես խաղաղարար Աստծու և մարդկության միության», մեկ խոսքով, իրարամերժ և շատ հարցերով իրարից բաժանված ժողովուրդներին Եկեղեցին պետք է բերի այդ ամբողջությանը երկրի վրա:

Մեր՝ Հայաստանյայց Եկեղեցին այսօր այնպես եմ զգում, որ պետք է դառնա այդ միացուցիչ ուժը, և մեր ազգակիցների տարակարծությունները պակաս լինեն քաղաքական, ընկերային, դասակարգային կամ այլ մարզերում: Եկեղեցին Հայոց մեկ և նույնն է, երեկ և այսօր նույն և հավիտյան: Մնա համերաշխ, որպեսզի կարողանա միության և խաղաղության խմորումը բերել ազգին:

Երկու շաբաթ առաջ էր՝ «Տօն կաթողիկէ Սրբոյ Էջմիածնի», Էջմիածնի Կաթողիկեի՝ Մայր տաճարի հիմնադրության տոնի առիթով, իմ անդրանիկ կոնդակը հղեցի, որի մեջ պիտի տեսնեք գլխավոր ոսկի թելը այն մտածման, որը հյուսվածքն է երկու կետերի. միասնականության ամրապնդման և մեր Եկեղեցու վերածաղկումի, մեր Եկեղեցու իսկական ներքին բարեկարգության: Դրա համար նվիրապետական բոլոր Աթոռների գործակցությունը կենսական նախապայման է, որովհետև եթե պիտի ներկայանանք աշխարհի որևէ երկրում, կամ մոտեցող 1700-ամյակը պիտի տոնենք, ո՞ր մեկ 1700-ամյակը պիտի տոնենք, մե՞կ, թե մի քանի Աթոռների: Եվ ահավա-

սիկ, այն ճամփան, որ Վազգեն Ա. երջանկահիշատակ Կաթողիկոսի օրոք բացվեց և Մեր աշխատանքով առավել ևս զորացավ: Այս ճամփան Մենք կտեսնենք, մեզ համար միակ ուղիղ ճամփան՝ դեպի Հայոց Եկեղեցու պայծառ ապագան:

Այս բառերով ես ողջունում եմ ձեզ և ի խորոց սրտի մաղթում, որ Կիլիկյան փառավոր Աթոռի դերակատարությունը առավել ևս ծաղկի ի մեջ և հանուն մեկ Եկեղեցու, և դուք կատարեք ձեր ընտրությունը, և ես եղբայրական սիրով պիտի ողջունեմ նորընտիր Կաթողիկոսին՝ ուխտելով, որ մենք պիտի գործենք իբրև մեկ Եկեղեցի:

ԱՐԱՄ ԱՐՔԵՊՍ. ՔԵՇԻՇՅԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Օրվա երկրորդ կեսին հայտնի դարձան քվեարկության արդյունքները, ըստ որի բացարձակ մեծամասնությամբ՝ 149 ձայն (ձայների երկու երրորդից ավելին), Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Արամ արքեպիսկոպոս Քեշիշյանն ընտրվեց Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիո:

Իր անդրանիկ խոսքում Արամ Ա. Կաթողիկոսն ասաց, որ խոնարհությամբ է ընդունում իրեն վստահված այս սրբազան առաքելությունը, որ իր առաքելությունը նկատում է Հայ Եկեղեցվո ամրապնդումը Ս. Էջմիածնի հետ գործակցաբար, ազատ և անկախ Հայաստանի ամրապնդումը և գրակցումը Արցախի դատին:

Այնուհետև ողջույնի խոսք ուղղեց Ամենայն Հայոց Հայրապետին, որ եղել է իր ուսուցիչը, իսկ այսօր նրա հոգևոր եղբայրն է և պետք է միասին ձեռք-ձեռքի ու սիրտ-սրտի գործեն մեկ ժողովուրդ, մեկ հայրենիք ամբողջության մեջ:

Արամ Առաջինը ողջույնի խոսք ուղղեց նաև Երուսաղեմի և Պոլսո պատրիարքություններին, միաբանությանը, թեմական առաջնորդներին և անկախ Հայաստանի իշխանությանց: Ապա ողջունեց Ս. Էջմիածնի միաբանության պատմական մասնակցությունը այս ժողովին՝ ընդգծելով, որ դա գործնական վկայությունն է Եկեղեցու և ժողովրդի միության:

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԽՈՍՔԸ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՏՈ

Այս պահը իմ կյանքիս մեջ հատուկ նշանակություն ունեցող պահ մըն է: Լեցուն է սիրտս սիրո ու հուզումի ալիքներով: Ձեր հավաքական կամքի արտահայտությանը մեջ, ես կտեսնեմ Աստուծո կամքը: Ինձի ուղղված ծառայության նոր հրավերին մեջ, ես կլսեմ մեր ժողովուրդին ձայնը, մեր պատմության ձայնը: Ու սա պահուն Աստուծո ներկայության մեջ ու ձեր բոլորին դիմաց կանգնած, ինձի վստահված այս ծանրագույն պարտականությունը կընդունիմ խոնարհությամբ, պատասխանատվության խոր զգացումով ու գիտակից և ամբողջական հանձնառությամբ:

17 տարիներ առաջ, երբ Լիբանանի առաջնորդության կոչվեցա, Լիբանանի հայության ուղղած իմ առաջին խոսքիս մեջ ըսի՝ «չեմ ուզեր իմ ծառայության տարիները ըսելիքներով անցնել, այլ ընելիքներով լեցնել»: Նո՛ւյնը կկրկնեմ այստեղ:

Իմ եկեղեցական թե աշխարհական գործակիցներուս հետ միասին, պիտի փորձեմ, կարելիությանս սահմաններուն մեջ, առավելագո՛ւյն չափով կենսագործել Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության համազգային առաքելությունը մեր ժողովուրդի կյանքին մեջ:

Այս Աթոռը պիտի շարունակե ինքզինք ծառայությամբ իրագործել ու արժևորել մեր Եկեղեցվո ու ժողովուրդի կյանքին մեջ: Այս Աթոռը պիտի շարունակե վերանորոգ հավատքով ու տեսիլքով և ամբողջական գործակցությամբ, Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռին հետ, իր գործոն մասնակցությունը բերել՝

Հայց. Եկեղեցվո միության առավե՛լ ամրացման,

Ազատ ու անկախ Հայաստանի Հանրապետության առավել ամրացման,

Արցախյան ազատագրական պայքարի առավել հզորացման անհետաձգելի ու հրամայական գործին:

Այլ խոսքով, Ս. Էջմիածնի նախամեծար Մայր Աթոռին հետ մեր գործակցությունը պիտի ըլլա անմիջական ու ամբողջական: Հայաստանն ու Արցախը պիտի դառնան մնայուն ու առանցքային ներկայություն Կիլիկիո Կաթողիկոսության առաքելության մեջ:

Սա պահուն ես կուզեմ առաջին հերթին փառք տալ Աստուծո, որ արժանի ըրավ զիս Հայց. Եկեղեցվո ծառայության այս բարձրագույն պատիվին: Փառք ու գոհություն Աստուծո, որ իմ ձեռքես բռնեց և շուրջ 30 տարիներ առաջնորդեց զիս հայ ժողովուրդի ծառայության ճամփուն վրա:

Ես կուզեմ իմ ջերմ շնորհակալությանս առաջին խոսքը ուղղել ձեզի, հարգելի պատգամավորներ, այն սիրույն ու վստահության համար, զոր ցույց տվիք իմ անձիս նկատմամբ:

Եղբայրական սիրով կողջունեմ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Կաթողիկոսը և հանդիսավոր սա պահուն իրեն կըսեմ սրտիս բովանդակ անկեղծությամբը.—մենք միասի՛ն պիտի գործենք, ձեռք-ձեռքի, սիրտ-սրտի՝ ի խնդիր մե՛կ Եկեղեցվո, մե՛կ հայության ու մե՛կ հայրենիքի համայնական կյանքին մեջ և նո՛ւյն և մե՛կ առաքելության ճամփուն վրա:

Կողջունեմ Հայց. Եկեղեցվո Պատրիարքական զույգ Աթոռները, Երուսաղեմի և Կոստանդնուպոլսոյ և անոնց Ամենապատիվ Սրբազան եղբայրները: Մեր Պատրիարքական Աթոռներուն հետ ևս մեր գործակցությունը պիտի ըլլա սերտ ու ամբողջական:

Ջերմ սիրով կողջունեմ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ուխտյալ Միաբանությունը, որ, վստահ եմ, վերանորոգ կամքով ու հանձնառությամբ այս Աթոռին ծառայությունը պիտի տանի մեր ժողովուրդի զավակներուն՝ ի ափյուռս աշխարհի:

Ձեր բոլորին անունով ու անձնապես իմ հատուկ շնորհակալությունս կուզեմ հայտնել մեր Միաբանության եղիցագույն անդամներեն՝ Բարձրաշնորհ Տ. Արտավազդ արքեպս. Թրթոյանին, որ որպես Տեղապահ անցյալ երեք ամիսներու ընթացքին բարձրագույն աստիճանի նախանձախնդրությամբ ու պատասխանատվությամբ վարեց Կաթողիկոսության գործերը:

Կողջունեմ մեր թեմական առաջնորդներն ու մեր ազգային իշխանությունները: Մեր թեմերուն հետ մեր հարաբերությունը պիտի ըլլա անմիջական, հետևողական ու կազմակերպ:

Կողջունեմ Մայր Աթոռի մասնակցությունը այս ընտրության, որ ինքնին պերճախոս վկայություն մըն է այն անհերքելի իրողության, թե Հայց. Եկեղեցին մե՛կ է իր Կաթողիկոսական ու Պատրիարքական Աթոռներով:

Սա պահում կողջունեմ Հայաստանի մեր պետական իշխանությունը, Լիբանանի ու Սուրիո, ինչպես նաև մեր Աթոռին ենթակա բոլոր թեմերում պետական իշխանությունները:

Վերջապես, անհուն սիրով իմ ողջույնի խոսքս կուղղեմ մեր սիրելի ժողովուրդին, որուն ծառայելը նվիրական պարտք է ու բարձրագույն պատիվ:

Թող Աստված օրհնե՛ ձեր բոլորը: Թող Աստված մեր ժողովուրդը առաջնորդե սիրո ու միության ճշմարիտ ճանապարհեն:

Եկե՛ք, այժմ երգենք՝ «Մեր Հայրենիք»-ն ու ապա «Երբ որ բացվին դռներն հուսո»...

Ու այսպե՛ս, թող Հայաստանն ու Կիլիկիան, Էջմիածինն ու Անթիլիասը զիրար ողջագուրեն ու զիրար ամբողջացնեն՝ ի սեր մե՛կ Եկեղեցվո և մե՛կ ու ամբողջակա՛ն հայության:

Այս է մեր կյանքին ճամփան: Ուրիշ ճամփա չկա՛ ու չի՛ կրնար ըլլալ:

Ժողովի փակումից հետո ներկաներն ուղղվեցին Վեհարան, ուր տեղի ունեցավ սրտառուչ արարողություն: Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա Կաթողիկոսը շնորհավորեց նորընտիր գահակալին և 18 տարիների իր կաթողիկոսության արծիվը հանձնեց նրան: Երկու Վեհափառները փոխանակեցին եղբայրակցության խոսքեր և վերահաստատեցին գործակցության հանձնառությունը.

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ՎԵՀԱՓԱՌԻ ԽՈՍՔԸ ՎԵՀԱՐԱՆՈՒՄ

Ես շնորհավորում եմ ընտրությունը մեր սիրելի Արամ Սրբազանի, որպես նոր Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիո: Ի խորոց սրտի մաղթում և աղոթում եմ առ Աստված, որ առավել ևս ծաղկի Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը, և ամբողջ Հայ Եկեղեցին հրճվի ու մեր Եկեղեցու առաջընթաց կյանքի ու առաջադիմության մեջ մի քայլ առավել առաջ գնանք բոլորի միասնական գործակցությամբ՝ հանուն Սուրբ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության: Անձնապես նաև որպես Գահակալը այդ Աթոռի, այսօր ես ուզում եմ իմ ձեռքերով իր պարանոցին անցկացնել այն արծիվը, որ ես կրեցի իբրև Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիո:

Թող սա դառնա Հայրենիքի և Սփյուռքի հայության նվաճումի մի նոր հանգրվան, և մեր ժողովուրդը թող տեսնի այս գեղեցիկ պահը, որ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի նորընտիր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը անձամբ ողջունում է ընտրությունը Մեծի Տանն Կիլիկիո նոր Կաթողիկոսի, թող եղբայրության և միության և գործակցության նշանաբանը դառնա մեր բոլորի ճակատի վրա գրված անջնջելի ոսկեղեն գիրը: Հետևաբար, ես սրտանց շնորհավորում եմ ձեզ և մեր Կիլիկյան Սուրբ Աթոռի պատգամավորական ժողովին, Ազգային ընդհանուր ժողովին, միաբանությանը, կենտրոնական վարչությանը և բոլոր թեմերին մաղթում, որ այս ընտրությունը դառնա բարեբաստիկ և նոր իրագործումների մի շրջան և արծվի թևերով միշտ թռչի Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը և Մասիսն ու Սիսը ծիածանի երեք գույների հետ միացյալ:

ԱՐԱՄ ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԽՈՍՔԸ

Վեհափառ, քիչ առաջ Մայր տաճարի մեջ սիրո և եղբայրության իմ առաջին ողջույնը ուղղեցի Ձեզ՝ ասելով, թե Դուք ինձ եղաք ուսուցիչ, ինձ եղաք միաբանակից, ինձ եղաք Վեհափառ Հայրապետ, և այսօր Աստուծո կամքով և մեր ժողովրդի հավանությամբ մենք դարձանք հոգևոր եղբայրներ, մենք պիտի մնանք հոգևոր եղբայրներ, մենք պիտի գործենք որպես եղբայրներ, որովհետև ինչպես Դուք ըսիք մեկ է Հայաստանյայց Եկեղեցին ու Հայաստանյայց Եկեղեցու առաքելությունը մեկ է: Այդ մեկ առաքելության ճամփուն վրա մենք միասնաբար պիտի գործենք:

Թույլ տվեք այս առիթով, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության կենտրոնական վարչության, միաբանության, թեմական առաջնորդների և այս Աթոռին ենթակա մեր սիրելի ժողովրդի անունով և անձնապես մեր խոր շնորհակալությունը և երախտագիտությունը հայտնելու Ձեզ, որ 18 տարիներ շարունակ եղաք այս Աթոռի Գահակալը, հատկապես Լիբանանի պատմության ամենադժվար շրջանին: Եղաք այս Աթոռի հավատավոր ծառան, այս Աթոռի առաքելությունը տարիք մեր ժողովրդին, այս Աթոռը երախտապարտ է Ձեզ: Եվ Դուք, Ձեր կոչումի թելադրությամբ, երբ Աստուծո ձայնը այս անգամ կանչեց Ձեզ Մայր Հայաստանեն՝ Սուրբ Էջմիածնեն, գացիք հոն և Սուրբ Էջմիածնի ճամփով այսօր կշարունակեք ծառայել նույն Հայրենիքին, նույն հայության և նույն Եկեղեցուն:

Ինչպես կըսեի, այս երկու Աթոռները իրենց Գահակալներով, իրենց միաբանությամբ և իրենց ժողովրդով միասնական պիտի ըլլան, միասնաբար պիտի գործեն, համայնական մեկ ամբողջության շրջագծեն ներս, որ է մեզ համար Եկեղեցի, ազգ և հայրենիք:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Նույն օրը, երեկոյան, Բեյրութի «Սանթր Սոֆիլ» հյուրանոցի գեղեցիկ այգում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատունը, հավատարմատար տիար Երվանդ Մելքոնյանի նախագահությամբ, կազմակերպել էր շքեղ ընդունելություն՝ ի պատիվ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի և նորընտիր Հայրապետի: Ընդունելությանը ներկա էին վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրին, Արտաքին գործոց նախարարը, այլ նախարարներ, մեծ թվով երեսփոխաններ, օտարերկրյա դիվանագետներ և ազգային-հասարակական գործիչներ: Երկու Վեհափառներին և ներկաներին ջերմ խոսքերով ողջունեց Հայաստանի Հանրապետության հավատարմատար տիար Երվանդ Մելքոնյանը:

Ընդունելության ավարտին երկու Հայրապետներն իրենց գնահատանքը հայտնեցին և օրհնությունը բաշխեցին ներկաներին:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ «ԹՌՉՆՈՑ ԲՈՒՅՆ»

Հաջորդ օրը, հունիսի 29-ի կեսօրվա ժամը 14.00-ին, Ազգային եկեղեցական Ժողովի պատգամավորները, Ամենա՛յն Հայոց Հայրապետի առաջնորդությամբ, այցելեցին «Թռչնոց Բույն» մանկատուն, որտեղ գեղեցիկ ընդունելություն էր կազմակերպված ի պատիվ Գարեգին Ա Վեհափառի: Այցե-

լուները հիացան կատարված շինարարական աշխատանքներով, որոնք իրականացրել էր Գարեգին Ա Կաթողիկոսը՝ Կիլիկյան կաթողիկոսության շրջանին: «Թռչնոց Բույն» մանկատան տեսուչ Արտավազդ սրբազանը ողջույնի ջերմ խոսքեր հղեց Հայոց Հայրապետին՝ իր խոսքում վեր հանելով այն ծավալուն աշխատանքը, որ կատարել էր Նորին Սրբությունը: Գնահատանքի և երախտագիտության խոսքեր ասացին Պարոն և Ասողիկ սրբազանները, ազգային պատգամավորները:

Հավարտ ճաշկերույթի Վեհափառ Հայրապետը գնահատանքի խոսք ասաց Արտավազդ սրբազանին՝ իր կատարած նվիրական աշխատանքի համար: Նորին Սուրբ Օծությունը բարձր գնահատեց նաև «Գայանյանց» միաբանության մայրապետների ծառայությունը և ողջ պաշտոնեության կատարած գործը: Վեհափառ Հայրապետը անդրադարձավ Եկեղեցու բարեսիրական առաքելությանը և պատմական մի անդրադարձ կատարեց՝ հիշեցնելով «Թռչնոց Բույնի» ստեղծման ու ծավալած ազգանպաստ աշխատանքները, հատկապես բարձր գնահատելով «Թռչնոց Բույնի» դերը լիբանանահայության կյանքում Մեծ եղեռնից հետո:

ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 19.00-ին, Անթիլիասի Դպրեվանքում տեղի ունեցավ ամավերջի հանդիսություն և վկայականների բաշխում:

Հանդիսությանը ներկա էին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն, Մեծի Տանն Կիլիկիո նորընտիր Կաթողիկոս Արամ Ա-ն, միաբանության անդամներ, պատգամավորներ և ծնողներ: Այդ առթիվ Դպրեվանքի սաների կողմից կազմակերպվել էր գրական-երաժշտական երեկո: Դպրեվանքի տեսուչ Շահան վրդ. Սարգսյանի տեղեկությունից և բովանդակալից խոսքից հետո, զույգ Հայրապետները հրավիրվեցին բեմ՝ սաներին տալու իրենց հայրական օրհնությունները: Վեհափառները խոսեցին Դպրեվանքի կարևորության և լավ հունձքի մասին.

ԱՐԱՄ ՎԵՀԱՓԱՌԻ ԽՈՍՔԸ ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅԱՆԸ

Վեհափառ Տեր, Պատրիարք Սրբազան, միաբանակից եղբայրներ, հարգելի պատգամավորներ, կենտրոնական վարչության անդամներ, սիրելի ծնողներ և Դպրեվանքի սիրելի սաներ,

Այս պահը գեթ ինձ համար հատուկ կարևորություն ունեցող պահ մըն է, մասնավորաբար երկու իմաստով:

Առաջին. որպես ընտրյալ Կաթողիկոս առաջին անգամ կգտնվիմ Դըպրեվանքի մեջ, այն սրբավայրին մեջ, ուր տեղի ունեցավ իմ երկրորդ ծընունդը, ուր կազմավորվեցա որպես մարդ, որպես հայ ու, մանավանդ, որպես Հայաստանյայց Եկեղեցվո սպասավոր, ուրկե ստացա Աստուծո և մեր ժողովրդին ամբողջական հանձնառությամբ ծառայելու դիրքը և գիտակցությունը:

Երկրորդ. ես անհուն ուրախությամբ կողջունեմ այս Դպրեվանքի սան, այս Դպրեվանքի ուսուցիչ, տեսուչ, այս Դպրեվանքի հայր և այժմ Ամենայն

Հայոց Կաթողիկոս Նորին Սուրբ Օծություն Տ. Տ. Գարեգին Ա-ին: Եվ թույլ տվեք ասելու, որ դարձյալ Վեհափառ Հայրապետի առաջին այցելությունն է այստեղ՝ Դպրեվանք, որպես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս: Երբ մեկը հետևած է Վեհափառ Հայրապետի կյանքին ու ծառայությանը, վստահաբար անդրադարձած է այն անհերքելի իրողության, որ Վեհափառի կյանքի մեջ առանցքային տեղ ունեցած է Դպրեվանքը, որպես ոգի և որպես առաքելություն: Իր արժանիքներուն, իր ժամանակի, իր ծառայության լավագույն ու առավելագույն բաժինը ան հատկացրած է Դպրեվանքին՝ որպես ուսուցիչ ու որպես տեսուչ:

Վեհափառը հավատացած է ոչ միայն մարդու պատրաստության կենսական կարևորության, այլև իր ամբողջ կյանքը ընծայաբերած է մարդու պատրաստության հետևողական գործին: Ու մարդ պատրաստած է, ամբողջ սերունդ մը պատրաստած է և այսօր անոնք որպես գրող և մտավորական, քահանա թե սարկավագ, վարդապետ թե եպիսկոպոս ու նույնիսկ Կաթողիկոս, Հայաստանյայց Եկեղեցվո ու հայ ժողովրդի ծառայության մեջ կուտան, ինչ որ առին Դպրեվանքեն, ինչ որ առին Վեհափառեն՝ որպես ոգի, որպես ծառայություն: Վեհափառը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ըլլալե առաջ ամենայն հայոց ուսուցիչ էր: Ու կհավատամ, որ Վեհափառը ինչ որ առավ այս Դպրեվանքեն, ավելիով պիտի տանի Սուրբ Էջմիածնի Ճեմարանին, Վեհափառը ինչ որ տվավ այս Դպրեվանքին իր անձեն, ավելիով պիտի տա Սուրբ Էջմիածնի Ճեմարանին:

Սիրելի շրջանավարտներ, քիչ առաջ Դպրեվանքի մասին խոսելով այն բնորոշեցի որպես սրբավայր: Այն տեղը, ուր մարդիկ կան Աստուծո անունով՝ սուրբ է, այնտեղ, ուր մարդիկ կգործեն Աստուծո ծառայության համար, սրբազան իդեալներուն համար՝ սրբավայր է: Եվ Դպրեվանքը սրբավայր է, Դպրեվանքը աշխարհ մըն է, ուր մարդիկ կպատրաստվին իրենցմե վեհ ու վեր արժեքներուն՝ Աստուծո, ազգին ու Եկեղեցվո ծառայելու համար: Ես կուզեմ, որ դուք այս գիտակցությամբ մոտենաք Դպրեվանքին:

Քիչ առաջ այստեղ նստած հիշեցի հետևյալը: 1961 թվականին ես նոր ընդունված էի Դպրեվանք, մեր բացման հանդիսության անմահանուն երջանկահիշատակ Զարեհ Կաթողիկոս, իր կողքին ունենալով Գարեգին վարդապետ տեսուչ Դպրեվանուց և այժմ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, իր խոսքը մեզի ուղղելով ըսավ՝ գործածելով Ավետարանի բառերը. «Սիրելի սաներ, դուք ընտրյալներ եք բազում կոչեցյալներու մեջեն»:

Այսօր այս բառերը Դպրեվանքի սաներուն համար պետք է ըլլան ամենօրյա ապրում, իրենց ուսանողական կյանքին մեջ, պետք է իրենք գիտակցին, թե իրենք ընտրյալներ են, իրենք տարբեր ու տարբեր պիտի ըլլան իրենց կենցաղակերպով, իրենց աշխարհահայացքով, իրենց կյանքի ճանապարհով: Այս է Դպրեվանքը և այլապես չի կրնար ըլլալ: Այս Աթոռին բոլոր հանգուցյալ Հայրապետները հատուկ կարևորությամբ շեշտած են Դպրեվանքի առաքելությունը՝ Դպրեվանքը բնորոշելով որպես բաբախող սիրտը Կիլիկիո Կաթողիկոսության: Կիլիկիո Կաթողիկոսության առաքելությունը կցամքի, երբ այս բաբախող սիրտը նոր արյուն չներարկե Կիլիկյան Աթոռին առաքելության: Մեր Աթոռին միաբանությունը իր ընդհանուր ժողովի ընթացքին հատուկ ուշադրությամբ անդրադարձավ Դպրեվանքի առաքելության կարևորությանը: Եվ բոլորս ըսինք հետևյալը, թե մենք պիտի շարունակենք բարձրագույն աստիճանի բծախնդրությամբ, և թույլ

ովեք ըսելու, բարձրագույն աստիճանի խստապահանջությամբ հետևիլ Դպրեվանքի կյանքին ու գործին:

Սիրելի ներկաներ, այսօր, երբ մենք նայինք մեր չորս դին, ամեն տեղ մարդու պակաս կա, կտեսնենք բազում ու բազմապիսի կարիքներ ու մտահոգություններ, որոնց դիմաց՝ մարդու սով: Դպրեվանքը այն հաստատությունն է, որ մարդ կպատրաստե, մշակ կպատրաստե, առաքյալ կպատրաստե մեր ժողովուրդին ու մեր Եկեղեցվո համար: Եվ կհավատամ, որ այսօր, երբ նոր էջ կբացվի հայ ժողովուրդի ու Հայ Եկեղեցվո կյանքի մեջ, Անթիլիասի ու Էջմիածնի գործակցության շրջագծեն ներս, Դպրեվանքը կարևոր բնագավառ մըն է ամբողջական ու հետևողական գործակցության:

Եթե կուզենք, որ Հայաստանյայց Եկեղեցին զորանա իր առաքելությամբ, պետք է զորացնենք Դպրեվանքը, եթե կուզենք, որ Հայաստանյայց Եկեղեցին պայծառանա, պետք է ավելիով հարստացնենք Դպրեվանքը, որպես որակ, որպես ոգի, առաքելություն ու մթնոլորտ, եթե կուզենք ամրապնդել Հայաստանյայց Եկեղեցվո միությունը, պետք է ամբողջական խոսակցություն հաստատենք Անթիլիասի Դպրեվանքի և Էջմիածնի ճեմարանի միջև: Կհավատամ, որ այս պետք է ըլլա մեր ճամփան, այս պետք է ըլլա մեր ուղղությունը Անթիլիասեն մինչև Էջմիածին ու մինչև Երուսաղեմ:

Ապա Ամենայն Հայոց Հայրապետն իր Հայրական խոսքն ու օրհնությունը բաշխեց ներկաներին և Դպրեվանքի սաներին.

ԳԱՐԵԳԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԻ ԽՈՍՔԸ ԴՊՐԵՎԱՆՔՈՒՄ

Այսքան խոր հավատքով արտասանված խոսքի վրա, որևէ մտածում կամ նոր հեռանկարային գաղափար արտահայտելու հարկը այլևս չկա, որովհետև այս կարճ խոսքի մեջ ամեն ինչ ասվեց Դպրեվանքների կենսական կարևորության մասին: Այսօր ձեր դիմաց կանգնած, ես փառք և գոհություն եմ միայն ընծայում Աստուծո, որ հոգևորական կյանքիս 44 տարիներից 38-ը Դպրեվանքի մեջ ու Դպրեվանքի հետ է անցել: Եվ եթե երբեք որևէ արժանիք ունեմ, ես այդ պարտական եմ Դպրեվանքին: Նախ իբրև աշակերտ, իմ հանգուցյալ և ապրող ուսուցիչներին: Այնուհետև ոչ միայն իբրև աշակերտ, այլ նաև իբրև ուսուցիչ, որովհետև ուսուցանելով ուսանելը ամենահարուստ ձևն է զարգանալու:

Դպրեվանքը ինձ համար ուսուցման կենտրոն չեղավ միայն, այլ ուսուցման միջից ինքնազարգացման, ինքնաթարմացման, ինքնահարստացման մշտահոս աղբյուր եղավ: Այդ պատճառով եթե երբեք ուզեին զիս վրոնդել անգամ Դպրեվանքի ուսուցչական կազմից, ես պատուհանից ետ ներս կմտնեի, որովհետև այնպիսի հարազատ տուն է, ինչպես ասում է Ռեթեոս Պերպերյանը.

Տաճար հրաշագործ, վսեմ ձուլարան,
Ուր կապարն ոսկի, նյութն հոգի կդառնան:

Մեր միաբան բոլոր եղբայրների՝ Կիլիկյան Սուրբ Աթոռի նվիրյալ անդամների, նաև Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռից այստեղ գտնվող միաբանության անդամների համար հոգեկան միխիթարության և առ Աստված

փառաբանության առիթ է մոռածել Դպրեվանքի և Սուրբ Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանի մասին: Ես վերջին երկու ամիսներին մոռից շփվեցի Հոգևոր Ճեմարանին: Այնտեղ կատարված աշխատանքը գնահատելով կկարծեմ, որ առաջիկայում ձեր գործակցությամբ առավել ուժ պետք է տալ, որպեսզի նախկին Գևորգյան Ճեմարանի իմացական, հոգեկան հոսքը, աղբերացումը առատանա մեր նոր հոգևորական սերունդի կազմավորման մեջ:

«Մարդ է, որ գործէ զերկիր»:

Մեր Տերը՝ Հիսուս Քրիստոս, Աստված լինելով, մարդու պետքը զգաց, մարդու անհրաժեշտությունը զգաց մարդուն ծառայելու համար: Եվ այդ տասներկու առաքյալների առաջին խումբը եղավ աշխարհը քրիստոնեությամբ խմորող և կայսրությունների զորությանց դիմաց հավատքի և առաքելության գիտակցությամբ պայքարող անհաղթելի ուժը: Հոգու դիմաց ոչ մեկ ուժ կարող է արգելք հանդիսանալ, թումբ կապել և կամ խեղդումի առաջնորդել հոգեկան կյանքը: 70 տարի մեր վանքերի լռած ձայնը այսօր քարերից կլսեմ ես, և այդ քարերը պետք է վերածվեն մարդու: Մարդիկ վերածվեցին քարի, բայց ժամանակն է, որ Աստծու զորությամբ և մեր հայ ժողովրդի զավակների գիտակցական առողջ վերամոռածությամբ այլևս դառնանք դեպի գործ, դառնանք դեպի առաքելություն:

Հունիսի 16-ին, Սուրբ Էջմիածնի Կաթողիկեի տոնին, ես Մայր տաճարի մեջ քարոզեցի և այդ առիթով իմ անդրանիկ Կոնդակը հրապարակեցի, որի մեջ մի խոսք եմ ասել և կրկնում եմ այստեղ, որ Սուրբ Էջմիածինը սրբավայր, անցյալի հուշարար, երկնքի և երկրի համբույրը չէ միայն, այլ Էջմիածինը առաքելություն է: Եթե երբեք մենք այս գիտակցությամբ մոտենանք Մայր Աթոռին, այն ժամանակ է, որ մեզ համար Սրբություն Սրբոց ճանաչված սկզբնավայր հավատքի աղբյուրը վերստին կառատանա իր աղբերացումի մեջ մեր ողջ ժողովրդի համար, հատկապես ի Հայաստան այս օրերին, երբ ծարավը խորն է և ջաղցը՝ սուր:

Եղբայրներ, ժողովականներ, ծնողներ, բարեկամներ, ուսուցիչներ, ես այսօր անհունորեն ուրախացա, երբ տեսա այստեղ նախկին աշակերտներ, որոնք այլևս մեզ կարող են արդար կերպով ասել, որ իրենք պատրաստ են շալակելու այն բեռը, զոր մենք շալակեցինք մեր նախորդներից: Ապրե՛ս, Ծահան Հայր Սուրբ, զգացի խոսքիդ մեջ հոգեկան և իմացական ազնվության և ծառայության կամքի ուժը: Ապրե՛ք դուք, նորընծաներ, մինչև մարտ ամիսը ձեզ հետ այդ դասարանի մեջն էի, այժմ վեղարավորված կտեսնեմ ձեզ և փառք կտամ Աստծուն, որ այսպիսի ընծայումներն Իրեն և Իր միջոցով՝ ժողովրդին, մեր ժողովրդի մեջ պիտի ամրացնեն Ավետարանից բխող քրիստոնեական հավատքը՝ հայրենական, ազգային մեր կամքը, մահվան մահ ու կյանքին կյանք ասելու վճռականությամբ: Դուք եք այդ խոսքը ասողները, ոչ թե ձեր շրթունքներով, այլ ձեր կյանքով ու գործով: Բոլոր գալիք սերունդների և բոլոր դպրեվանքների աշակերտների միակ ճամփան այս է, որ կտանի ինքնարժևորման, առ Աստված ձեր գոհության շոշափելի արտահայտության և ի բարին մեր ժողովրդի, ի պայծառություն մեր Եկեղեցու:

Աստված շնորհքով մեծացնի և շնորհքը արծարծի մեր նոր սերունդի մեջ Ամեն:

Ճաշկերույթ Լիբանանի Հանրապետության վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի կողմից
ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի

Վեհափառ Հայրապետը Լիբանանի Հանրապետության նախագահի Իլիաս Հրաուին
պարգևատրում է «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» շքանշանով

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՅՐԻՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿԱՐԳԻ ՇՔԱՆՇԱՆԻ ՀԱՆԶՆՈՒՄ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա-ԻՆ

Հաջորդ առավոտյան, հունիսի 30-ին, Լիբանանի նախագահական պալատում հանրապետության նախագահ Իլիաս Հերրաուին Մայրիների Բարձրագույն կարգի շքանշանով պարգևատրեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա-ին՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսի հանգամանքով իր 18 տարիների ծառայության և Լիբանանին ի նպաստ կատարած աշխատանքների համար: Փոխադարձաբար, Գարեգին Ա Վեհափառը նախագահին պարգևատրեց Սուրբ Էջմիածնի «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի» շքանշանով: Շքանշանների հանձնման հանդիսավոր արարողությունը տեղի ունեցավ Պառապտայի նախագահական պալատում:

Հանդիպմանը ներկա էին Կիլիկիո Աթոռի գործընտիր Կաթողիկոս Արամ Ա-ն, Ազգային Կենտրոնական վարչության անդամներ, Կ. Պոլսո Հայոց Պատրիարք Ամենապատիվ Գարեգին արքեպիսկոպոս Գազանճյանը, Լիբանանում Հայաստանի Հանրապետության հավատարմատար տիար Երվանդ Մելքոնյանը, միաբան հայրեր, Լիբանանի խորհրդարանի հայ երեսփոխաններ և նախարարներ:

Ողջունելով Վեհափառ Հայրապետին, նախագահ Իլիաս Հերրաուին խոսք ուղղեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին՝ ընդգծելով, որ նա մեկ զավակն է հայ ժողովրդի, որը ողբերգություններից և տագնապներից բարձրացած է գործունության և ստեղծագործման մակարդակին, Լիբանանում գտնելով ազատություն, ժողովրդավարություն և բարիք, որոնք համապատասխանում են հայի ազնիվ նկարագրին. «Լիբանանը ձեր հոգևոր ընտանիքին ընծայեց հավատացյալների միջև ազատ հանդիպման առիթ, իսկ Դուք ապացուցեցիք Լիբանանի հանդեպ ձեր հավատարմությունը», ասաց նախագահը: Նա նաև շնորհավորեց Հայոց Հայրապետին, որ, ընդառաջելով ազգի հրավերին, գնացել է ծառայելու Հայաստան Հայրենիքին:

Հանրապետության նախագահը շնորհավորեց նաև Արամ Ա գործընտիր Կաթողիկոսին և համոզում հայտնեց, որ Նորին Սրբությունը ևս անշեղորեն պիտի շարունակի Լիբանանի հանդեպ հավատքով ծառայությունը:

Ապա նախագահը հանձնեց շքանշանը՝ հայտարարելով, որ այն Լիբանանի Հանրապետության կողմից երախտագիտության արտահայտություն է:

Պատասխան խոսքում Գարեգին Ա Հայրապետը նշեց, որ խորապես զգացված է վերստին Լիբանան գտնվելով, մանավանդ սիրո զգացումների և Անթիլիասի Կաթողիկոսության նկատմամբ հոգածության: Նորին Սրբությունը նշեց, որ Լիբանան ժամանելով՝ բերում է Հայաստանի և Արցախի հայության սիրո զգացումները և Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ողջույնները: Նա հիշեցրեց, որ 44 տարիներ ապրել է Լիբանանում, և այն մասն է կազմում իր էության, և ուր էլ որ գտնվի, կլինի վկան Լիբանանում համայնքների ազնիվ համակեցության և մարդասիրության հայրենիքը լինելու Լիբանանի հանգամանքի:

Ապա Նորին Սրբությունը, իբրև հայության զգացումների ու հարգանքի արտահայտություն, նախագահին հանձնեց Հայաստանյայց Եկեղեցու «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» բարձրագույն շքանշանը:

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 21.00-ին, Համազգային Հայ Կրթական և Մշակութային ընկերակցությունը, ի պատիվ երկու Հովվապետների, «Հա-

կոք Տեր-Մելքոնյան» թատերասրահում կազմակերպել էր գեղարվեստական երեկո: Գեղեցիկ հայտագրին իրենց մասնակցությունն էին բերել «Գուսան» երգչախումբը, «Գորանի», «Գայանե» և «Քնար» պարախմբերը:

ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՕԾՈՒՄ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈ ԱՐԱՄ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Հաջորդ օրը, հուլիսի 1-ի երեկոյան, Անթիլիասի Մայրավանքի բակն ընդարձակ տաճարի էր վերածվել: Դեպի Սուրբ Աթոռ չէր դադարում հոսքը հավատավոր հայորդիների: Բոլորը փափագում էին ականատեսը լինել Կաթողիկոսական օծման և ձեռնադրության, որին ավելի մեծ շուք էր հաղորդում ներկայությունը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, Երուսաղեմի և Կ. Պոլսո Պատրիարքների:

Սրբազան արարողությանը ներկա գտնվեցին նաև Լիբանանի Հանրապետության նախագահ Իլիաս Հերրաուին, վարչապետ Ռաֆիք Հարիրին, խորհրդարանի նախագահի ներկայացուցիչ Աբդել Լաֆիթ Զեյնը, հայ և օտարազգի նախարարներ, խորհրդարանի անդամներ և բարձրաստիճան այլ պաշտոնյաներ, Հայաստանի Հանրապետության հավատարմատարը, Իրանի դեսպանը, բանակային և դիվանագիտական ներկայացուցիչներ և բազմաթիվ հյուրեր:

Ուշագրավ էր նաև քույր Եկեղեցիների գահակալների և նրանց ներկայացուցիչների մասնակցությունը պատմական այդ արարողությանը, որոնց թվում էին Ղպտի Եկեղեցու Պատրիարք Շենուդա Գ-ն, Պոլսո Տիեզերական Պատրիարքի ներկայացուցիչ Դամասկինոս արքեպիսկոպոսը և ուրիշներ:

Սկսվում է խորախորհուրդ արարողությունը: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն և Մեծի Տանն Կիլիկիո նորընտիր Կաթողիկոս Արամ Ա-ն, շրջապատված 14 գլխավորյալ եպիսկոպոսներով, քահանա և վարդապետ հայրերով, թափոր կազմած Վեհարանից առաջնորդվում են Մայր տաճար:

Նորընտիր Կաթողիկոսի ձեռնադրության և օծման հոգեհույզ ու սրբազան արարողությունը կատարվեց Սուրբ Պատարագի ընթացքին՝ ձեռամբ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Գարեգին Ա-ի և մասնակցությամբ Երուսաղեմի և Կ. Պոլսո Սրբազան Պատրիարքների, Ս. Էջմիածնի և Կիլիկյան ուխտի սրբազան հայրերի:

Հուզիչ և պատմական էր պահը: Առաջին անգամ լինելով, Ամենայն Հայոց Հայրապետն իր ձեռքով օծում էր Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսին:

Արարողության ավարտին բարձրաստիճան հյուրերը, Լիբանանի նախագահի գլխավորությամբ, բեմ բարձրացան և շնորհավորեցին նորաօծ Կաթողիկոսին: Նրանց հաջորդեցին նաև քույր Եկեղեցիների շնորհավորանքները:

Հավարտ օծման, շնորհավորանքի խոսքով հանդես եկավ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ ի մասնավորի ասելով. «Այսօր Հայաստանյայց Եկեղեցին այստեղ է և կներկայանա մեկ սրտով, մեկ հոգով, մեկ կամքով և մեկ տեսիլքով: Բոլորի անունով կատարագրեմ, որ այս օրը մեր պատմության երջանկագույն պահերից մեկն է»:

Նորին Սրբությունը շեշտեց հատկապես այն իրողությունը, որ մեր ճվիրապետական Աթոռների Գահակալները ներկա են սրբազան և պատմական այս արարողությանը. «Այսօր Հայոց Եկեղեցու միության ու ամբողջության կամարով պատվեց հայոց երկնակամարը: Կաղոթեմ, որ այն մնա ընդմիշտ ի սպաս Աստուծո և հայ ժողովրդի»:

Գարեգին Ա Վեհափառն իր խոսքը եզրափակեց՝ շեշտելով Հայ Եկեղեցու միասնական գործունեության միակ ուղու կարևորությունը.

ԳԱՐԵԳԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԻ ԽՈՍՔՆ ԱՐԱՄ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՕԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

Հավատացյալ և հավատարիմ ժողովուրդ Աստուծո և զավակունք ազգիս հայոց,

Այս օրը պայծառագույն և գեղեցկագույն օրերից մեկն է Հայաստանյայց Առաքելական դարավոր Եկեղեցու շարունակվող պատմության: Այսօր ամբողջ Հայ Եկեղեցին այստեղ է մեկ հոգի, մեկ կամք և մեկ սիրտ: Ես ծնկի եմ գալիս ամենախոնարհ զգացումներով՝ աչքերս վեր հառելով և փառք տալով Աստծուն, որ խոնարհ ծառայիս ընծայեց այս գերերջանիկ ուրախության մասնակիցը լինելու պատիվը: Երջանիկ եմ, որ Անթիլիասում, ես Կաթողիկոսական օծում ստացա և այսօր այստեղ կատարեցի Կաթողիկոսական օծում, սրանից երեք ամիսներ առաջ մեր Հայոց սրբասուն Եկեղեցու Սրբություն Սրբոց եղող Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում արժանանալուց հետո Գահակալության այն հանդիսության, որով, հետ ընտրության, կոչվեցի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության ծանրագույն և ծայրագույն պարտավորության:

Փառք Քեզ, Աստված, որ այս Տաճարում ընթացավ օծումս կաթողիկոսական և այսօր այդ նույն կոչումը իմ տկար ձեռքերով անցավ իմ սիրելի եղբոր՝ Արամ Կաթողիկոսին, ինձ հետ ունենալով մեր Սուրբ Երուսաղեմի և Կ. Պոլսո Պատրիարքները և մեր ճվիրապետական Աթոռներին պատկանող եպիսկոպոսական դասից անդամներ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության եպիսկոպոսներ և արքեպիսկոպոսներ, Երուսաղեմի և Կ. Պոլսո Պատրիարքություններից եկող անձնավորություններ:

Բարեկամներ, այսօր Հայաստանյայց Եկեղեցին միության և ամբողջականության ոսկե կամար է նետում իր պատմության երկնքի վրա: Եվ կհավատամ ու կաղոթեմ, որ այս ամբողջականությունը մնա տոկուն, առողջ և առաջընթաց Աստուծո ծառայության և մեր ժողովրդի ու Եկեղեցու սպասավորության համար:

Ուրախության երկրորդ աղբյուրն այն է, որ ինձ վիճակվեց այն մեծ բախտավորությունը՝ լինելու Ամենայն Հայոց առաջին Կաթողիկոսը, որ ընտրվեց և Գահակալեց մեր Հայրենիքում, Հայաստան աշխարհում, վերանկախացյալ պետության օրոք և Մայր հողի վրա, Սուրբ Էջմիածնի մեջ:

Այսօր, սիրեցյալ եղբայր, գալիս եմ ուխտի այս վերանկախացյալ մեր Հայրենիքից և մեր Սփյուռքի հայության վերանորոգության կյանքի շրջանին, որը մեզ դնում է ծանր պարտավորության առջև՝ բարձր պահելու համար մեր ազգության այս հիմքը մեկ Եկեղեցվո կերպագծի մեջ:

Երրորդությանն երրորդ աղբյուրն այն է, որ մեր սիրելյաց լիրանանցյան հայրենիքի հողի վրա է կատարվում այս օծումը՝ ի ներկայությանն վեհափառ մեր Ճախագահի՝ Նորին Վսեմությունն Իլիան Հրրրատի, Խորհրդարանի Ճախագահի ներկայացուցչի, հարգարժան վարչապետի և պետական, խորհրդարանական, դիվանագիտական ներկայացուցիչների։

Լիբանանը վերածնության շրջանի մեջ է, և Նուր է, իբրև Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիո, Ձեր կայցն ունենալով լիբանանյան այս հողի վրա, որ ես ապրեցի, գործեցի 44 տարիներ, Նուր է լիբանանյան հայրենիքի ծաղկումին բերեք մեր ժողովրդի ամրողջական և անկերպարան աջակցությունը։

Վերջապես իմ ուրախության չորրորդ աղբյուրն այն է, որ մեզ հետ են ներկայացուցիչներ բոլոր քրիստոնեական Եկեղեցիներից՝ արևելքից, արևմուտքից՝ ուղղափառ Եկեղեցիներից և Կաթողիկե Եկեղեցուց և նաև Ավետարանական և Անգլիկան Եկեղեցիներից և մյուս եկեղեցական կազմակերպություններից, ողջունելու Ձեզ, որպեսզի Հայ Եկեղեցու միությունը առավել ևս ամրանա քրիստոնեական միության ոգու այս գեղեցիկ արտահայտության մեջ։

Թող Աստված օրհնի այս Կաթողիկոսական օծումը և այն վերածի մեր ժողովրդի մեջ ալիքավորումի մի աղբյուրի ոչ միայն Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության իրավասության սահմանների մեջ, այլ նրա միջից ամբողջ և մեկ Հայ Եկեղեցու համար։ Այնպես ինչպես նորընտիր Հայրապետը իր ընտրությունից հետո ասաց, և ինչպես Մենք էլ բազմիցս հայտարարել ենք Մայր Աթոռի բեմից՝ Սուրբ Էջմիածնից, այնպես Հայ Եկեղեցին ուրիշ հանգանարան չունի, միասնական գործունեության հանգանարանից բացի։ Այդ պատճառով է, որ ես այսօր գերբջանիկ եմ զգում ինձ, որ այդ միության ամրացման և գործնական արտահայտության ապաստարանից մեկն եմ և Աստված արժանի է դարձնում այդ պայծառ օրերը առավել ևս տեսնելու։

Սենա թե ինչ մաղթանքով եմ ես աղոթում, որ մեր Եկեղեցին՝ հույսը հայության, լույսը հայության, աղբյուրը մեր միության, մնա անդամանք՝ ի փառս Աստուծո, ի պատիվ մեր ժողովրդի, ի ծաղկումն մեր Մայր Հայրենիքի և ի բարգավաճումն Լիբանանյան Հայրենիքի հանգիստության հանգիստեցիս։ Ամեն։

Այնուհետև շարունակվեց սուրբ պատարագի արարողությունը, և «Հայր մեր»-ից առաջ իր անդրանիկ քարոզը խոսեց նորաօծ Կաթողիկոսը։

Սրամ Ա. Կաթողիկոսը ողջույնի խոսք ուղղեց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին և նրա Գահակալին՝ Նորին Սրբություն Գարեգին Ա.-ին, որ եղել է իր առաջին քայլերի առաջնորդողը և այնուհետև պիտի գործեն իբրև հոգևոր եղբայրներ՝ ի ծառայություն միացյալ ժողովրդի, մեկ Հայրենիքի և մեկ Եկեղեցու։

Խոսքի երկրորդ մասն ուղղվեց Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը ու հայ ժողովրդին, որին ամբակամելիորեն միացած է Սիլուանը։ Սրամ Վեհափառը ողջույնի խոսք ուղղեց նաև Արցախի ժողովրդին ու բաջարի ազատամարտիկներին և հայտարարեց, որ Կիլիկիո Աթոռը պիտի գործի ի նպաստ Հայկական պետականության ամրացման ու Արցախի արդար պայքարի հզորացման։

Առաջին օծառնախարանը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից

Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու ճվիրաոեսական Աթոռների գահակալները

ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՔԱՐՈԶԸ ՕՇՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

«ՏԷՐ, ՑՈՐՑ ԻՆՁ ՃԱՆԱՊԱՐՀ...»

Սա խորաճորճուրդ պաճուճ, այս սուրբ խորանեն, իմ առաջին խոսքս կուղղեմ Աստուծո Սաղմոսերգուին աղոթասաց բառերով.

«Տէ՛ր, ցո՛յց ինձ ճանապարհ յոր ես գնացից» **(Սաղմ. ԻԵ)։**

Այսպէ՛ս աղոթեցի, երբ տակավին պատանի, 1965-ին, Հայկական Ցեղասպանության Հիսնամյակին, իմ քայլերս ուղղեցի այս Սուրբ Տաճարը՝ ստանալու համար ապրկավագական ձեռնադրություն։

Այսպէ՛ս աղոթեցի, երբ 1968-ին, Հայաստանի Սեկխության Հիսնամյակին, Աստուծո ու ժողովուրդիս ծառայելու կոչումով խանդավառ ծնկաչոք մոտեցա նույն այս Տաճարի խորանին՝ ստանալու համար կուսակրոն քահանայության օծում։

Դարձյալ այսպէ՛ս աղոթեցի, երբ 1980-ին, Աստուծո կամքով ու Լիբանանի Հայության հրավերով, բարձրացա սուրբ խորան՝ ստանալու համար եպիսկոպոսական կարգ ու օծում։

Եվ ահա այսօր, երբ դարձյալ Աստուծո կամքով ու Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության հոգևոր խնամքին հանձնված ժողովուրդին բաղձանքով, չորրորդ անգամ ելլալով ծունկի կու գամ այս սուրբ խորանին վրա՝ ստանալու համար Հայց. Եկեղեցվո ապաստավորության բարձրագույն պատիվը, նույն աղոթքը սաղմոսերգուին կվերառաքեմ առ Աստված՝ այս անգամ առավե՛լ հավատքով ու պատասխանատվության բարձրագույն աստիճանի գիտակցությամբ, ասելով՝

«Տէ՛ր, ցո՛յց ինձ ճանապարհ յոր եւ գնացից»։

* *

Երեսուն տարիներու իմ հոգևոր ապաստավորության մեջ, Տե՛ր, դո՛ւն եղար ինձի ուղեցույց ու առաջնորդ։ Իմ կյանքիս առջև բացված այլազան ու բազմազան ճամփաներու մեջեն ես ընտրեցի միայն քո՛ւ ճամփադ՝ սիրո ու ծառայության ճամփան։ Ու քալեցի այս դժվար ճամփեն՝ քու «բաղցր լուծ»դ իմ տկար ուսերուս։ Ունեցա թերացումներ, բայց Հայց. Եկեղեցվո ապաստավորության ճամփով հայ ժողովուրդին ծառայելը դարձուցի իմ գոյության իմաստը, կյանքիս գերագույն կոչումն ու բարձրագույն պատիվը։

Քրիստոնեական հավատքը կյանքի վերածելու ու կյանքս ծառայությամբ արժևորելու ձգտումը ինձի համար դարձավ մնայուն հիզ ու ցմիրական իդեալ։

Ազգն ու Եկեղեցին իրենց սերտաճելի միությամբ եղան տիրական գերիշխությունն իմ ծառայության մեջ։ Իմ ժողովուրդիս բռնագրավված իրավունքներուն ձեռքբերումը և ազատ ու անկախ Հայաստանի երազը սերտակոնքիորեն շաղվեցան իմ հոգևոր կոչումիս ու հովվական առաքելության հետ։

Իմ երեսուն տարիներու եկեղեցական կյանքիս մեջ, Տե՛ր, դուն իմ առջև բացիր ծառայության այլ ճանապարհ մը, որ զիս առաջնորդեց դեպի ուրիշ Եկեղեցիներ ու ժողովուրդներ։ Միջեկեղեցական շարժումը իմ մոտ-

ծողության, փորձառության ու աշխարհայացքիս մեջ ունեցավ կազմավորիչ դեր։ Ան գիս մղեց Հայց. Եկեղեցին տեսնելու քրիստոնեական Եկեղեցիների մեծ ընտանիքին մեջ։ Ան ինձի սորվեցուց եկեղեցական միության կենսական կարևորությունն ու Եկեղեցիների միջև գործակցության անհրաժեշտությունը՝ միա՛նգամայն դիմագրավելու համար մարդկային ընկերության ապառնացող վտանգները։

Իմ հոգևոր ապաստավորության այս վճռական ու անկյունադարձային հանգրվանին կգամ, ո՞վ Տե՛ր, թե կյանքիս մնացյալ ճանապարհորդությունը որքա՞ն դժվար է։ Իմ ժողովուրդս ի Հայաստան, ի Արցախ և ի սիյուռս աշխարհի կդիմագրավե սհալոր դժվարություններ։ Սա նվիրական պահուն, մեր կյանքի ներկա պայմաններու հրամայականին դիմաց, և ակնջալուր մեր պատմության ձայնին, սրտիս բովանդակ զորությամբը կըսեմ.

Ամբողջական ու հանձնառու ծառայություն՝
ո՛ւղն և մե՛կ եկեղեցվո,
ո՛ւղն և մե՛կ ազգին,
ո՛ւղն և մե՛կ հայրենիքին։

Կհավատամ, ո՞վ Տեր, թե ա՛յս է քու պատգամդ ինձի, ոորոշած խոնարհ ծառայիդ, որ այսօր կվերանորոգե իր ուխտը՝ ամբողջանվեր ու անասակարկ ծառայության։ Առանձին մի՛ ձգեր զիս, Տե՛ր, իմ կյանքիս առջև բացվող ծառայության այս նոր ճանապարհին մեջ։ Դուն եղիր, Տե՛ր, իմ կյանքիս գերագույն առաջնորդը ու միա՛կ ապավենը և «ցո՛ւց ինձ ճանապարհ յոր եւ գնացից»։

* * *

Այս նոր ճանապարհորդության սեմին, Անթիլիասի այս սրբավայրեն, անկեղծագույն սիրո ու եղբայրության իմ առաջին ողջույնս կուղղեմ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻՆ և անոր արժանընտիր Գահակալին՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին։

Առաջին հերթին, և այս հանդիսավոր պահուն, սրտի պարտք կզգամ հանուն Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության, անոր միաբանության, Ազգային Իշխանության ու ժողովուրդին Ձեզի հայտնել, Վեհափառ Տեր, մեր խոր երախտագիտությունը՝ ավելի քան քառասուն տարիներու վրա տարածվող այն ամբողջանվեր ծառայության համար, զոր բարձրագույն աստիճանի նախանձախնդրությամբ ու նվիրվածությամբ կատարեցիք ի խնդիր Հայց. Եկեղեցվո պայծառության ու հայ ժողովուրդի վերելքին՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո Աթոռին ճամփով։ Եղաք հավատարիմ այս Աթոռին առաքելության, և անոր ծառայության գանձանակին մեջ դրիք Ձեր առավելագույնը։ Ու երբ նույն Եկեղեցվո ու ժողովուրդին ձայնը Ձեզ կանչեց այս անգամ Ս. Էջմիածնեն, ծառայական կոչումին նույն գիտակցությամբ ու հավատարմությամբ գացիք Մայր Հայրենիք՝ Ձեր բոլորանվեր ապասը բերելու վերանվիրյալ Հայաստանի հոգևոր ու ազգային կյանքի վերաշինության ու վերազարթոնքին։

Վեհափառ, իմ առաջին քայլերս դո՛ւք առաջնորդեցիք Հայց. Եկեղեցվո ծառայության դաշտեն ներս։ Եվ անա նույն Եկեղեցին Նառուծո կամրով

մեզ ընտրեց ըլլալու հոգևոր եղբայրներ ու մեզի տվավ պարտքն ու պատիվը իրեն աջակցիր ու բաշ հովիվ՝ հովվելու ու առաջնորդելու մեր ժողովուրդը։ Ու մենք պիտի գործենք որպես եղբայրներ։ Մեր ժողովուրդին պատմության ընթացքը ու պայմանները այնպիսի՛ն են եղած, որ Հայց. Եկեղեցին ունեցած է և ունի Կաթողիկոսական երկու Աթոռներ։ Բայց մենք միա՛նձնաբար պիտի գործենք ու պե՛տք է գործենք ո՛ւշն և մե՛կ Եկեղեցվո, ազգին ու հայրենիքին մեկ ամբողջության շրջագծեն ներս և ո՛ւշն և մեկ առաքելության համփուն վրա՝ հեռու ամե՛ն տեսակ վնասաբեր երկվութենե ու ջլատիչ մրցակցութենե։

Այսօր մեր ժողովուրդը կպահանջե, որ Կաթողիկոսական երկու Աթոռները իրարու հետ գործակցին անվերապահորե՛ն ու ամբողջականորե՛ն մեր Եկեղեցվո ու ժողովուրդի կյանքի բոլոր բնագավառներեն ներս ու բոլոր մակարդակներու վրա՝ ի խնդիր Հայց. Եկեղեցվո առավե՛լ պայծառացման, անոր միության առավե՛լ զորացման ու առաքելության առավե՛լ կենսագործման։

* *

Իմ երկրորդ ողջույնս կուղղեմ մեր բոլորին հա՛յրենի գոյության ապրյուր ու զորության կռվան մեր սիրելի հայրենիքին՝ ՀԱՅԵՐԺԱՆԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ։ Կողջունեմ մեր հայրենի պաշտելի ժողովուրդը, որուն ո՛ւշն արյունով, ո՛ւշն պատմությամբ, ո՛ւշն ներկայով ու ապագայով անքակտելիորեն միացած ենք ափյուռքի չորս տարածքին ապրող հայերս։ Կողջունեմ ազատ ու անկախ Հայաստանի Հանրապետությունը իր բոլո՛ր կառույցներով ու բոլո՛ր պատասխանատուներով։ Կողջունեմ Արցախի մեր արի ժողովուրդը և ազատության ու արդարության պայքարի դաշտ նետված մեր քաջարի տղաքը։ Ու սա պահուն կվերահաստատեմ, վերանորոգ շեշտով ու հաստատությամբ, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ամբողջական զորակցությունը ու մասնակցությունը Հայաստանի անկախության ամրացման, Հայաստանի պետության զորացման, հայրենաբնակ մեր ժողովուրդի տնտեսական վերականգնումին ու Արցախյան ազատագրական պայքարին հզորացման նպաստող բոլո՛ր նախաձեռնություններուն։ Հայաստան ու Արցախ պիտի մնան մնայուն ու առաջնահերթ ներկայություն այս Աթոռին առաքելության մեջ։

Իմ երրորդ ողջույնս կուղղեմ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՄԵՐ ՍԻՐԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ, մասնավո՛րաբար ո՛ւշն պատմությամբ ու ո՛ւշն ճակատագրով եղբայրացած Լիբանանին ու Սուրիո։ Պատմական անհերքելի իրողություն է, որ երբ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսական այս Աթոռը իր ժողովուրդին հետ ու ժողովուրդին ճամբ աքսորվեցավ իր պատմական դարավոր կեդրոնեն, արժանացավ արար ժողովուրդին անվերապահ սիրույն ու ջերմ հյուրընկալության։ Համասիրության առաքելության լծված այս Աթոռը Արաբական աշխարհին մեջ ներեց իր խոր արմատները։ Իր անվերապահ ու գործոն մասնակցությունը բերավ Արաբական Հայրենիքի վերելքին։ Ի՛նք դարձուց ան արար ժողովուրդին տագնապները, ճգտումները ու պայքարը։ Եղավ իր իրավունքներուն համար պայքարող Պաղեստինցի ժողովուրդին կողքին։ Եղավ զորավիգ Միջին Արևելքեն ներս ամբողջական, մնայուն ու արդար խաղաղություն պահանջող արար ժողովուրդի արդար դատին։ Ու

սա պահուն, որպես այս Հոգևոր Տան Առաջին Ծառան, կվերահաստատեմ մեր ամբողջական սերն ու հարգանքը մեր արաբ եղբայր ժողովուրդին, իսլամ թե քրիստոնյա, ինչպես նաև մեր ամուր կապվածությունը՝ արաբական արդար դատին:

* * *

Սիրելի՛ ժողովուրդ Հայոց,

Կգտնվիս քու պատմությանդ ամենեն ճակատագրական մեկ հանգրվանին: Վերանկախացյալ Հայաստանը պետք ունի մեր բոլորին անվերապահ աջակցության: Իր ինքնորոշման վերահաստատման պայքարի դաշտ նետված Արցախը պետք ունի մեր բոլորին ամուր զորակցության: Անհավոր փոթորիկներուն մեջ իր հայապահպանման ու ազգային պահանջատիրության պայքարը մղող Սիյոնը պետք ունի հայրենիքի ոգեշնչող ուժին ու ջերմացնող կրակին: Մենք պետք ունինք իրարու՝ իրարմով ավելի՛ զորանալու համար: Հետևաբար, մեկդի թողունք ամեն տեսակ տարակարծություն ու հակադրություն: Գոյություն ունեցող հարցերը լուծենք փոխադարձ հարգանքով ու ներողամտության ոգիով: Մեր ժողովուրդին միասնականության ամրացումը Հայց. Եկեղեցվո, հայրենի մեր պետության, մեր կյանքին մեջ գործող բոլոր կազմակերպություններուն և յուրաքանչյուր հայուն համար պետք է դառնա առաջնահերթ մտահոգություն, ամենօրյա տագնապ ու մնայուն ճիգ:

Այս հոգևոր Տունը տունն է բոլորի՛ն: Ան իր դռները լայնորեն բացած է բոլորի՛ն առջև: Ան պիտի ծառայե բոլորի՛ն ու պիտի գործե «մե՛կ Եկեղեցի, մե՛կ ժողովուրդ ու մե՛կ հայրենիք» հրամայականով ու տեսիլքով:

Ես այսպե՛ս կազմավորվեցա այս Աթոռեն ներս՝ Զարեհ Ա, Խորեն Ա և Գարեգին Բ Կաթողիկոսներու շունչով ու ոգիով: Նույն կազմավորումը ունեցան ու պիտի շարունակեն ունենալ այս Աթոռին հոգեմտավոր քուրայեն դուրս եկած Հայց. Եկեղեցվո ու հայ ժողովուրդի բոլո՛ր սպասավորները:

Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության դարավոր այս Աթոռը Ս. Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության Մայր Աթոռին հետ ամբողջական գործակցությամբ պիտի շարունակե իր հոգևոր, ազգային, մշակութային ու կրթական առաքելությունը՝ վերանորոգ հավատքով ու կամքով:

* * *

Այս հանդիսավոր պահուն պարտք կզգամ իմ ջերմ շնորհակալությունները հայտնել քույր Եկեղեցիներու և միջ-եկեղեցական մարմիններու ու կազմակերպություններու պետերուն և ներկայացուցիչներուն, որոնք այսօր իրենց մասնակցությամբ վկայեցին քրիստոնեական Եկեղեցվո անխախտելի միությունը՝ իր մշակութային, ցեղական ու դավանական զանազանության մեջ իսկ: Այստեղ թույլ տվեք հատուկ կերպով հիշելու ներկայությունը Եկեղեցիներու Համաշխարհային Խորհուրդին իր Ընդհանուր Քարտուղարին ճամփով: Ինձի համար պատիվ է Հայց. Եկեղեցվո սպասավորության առընթեր նաև բարձրագույն ատիճանի վրա ծառայել միջազգային վարկ վայելող եկեղեցական այս մեծ կազմակերպության:

Իմ խոր շնորհակալությունը ու գնահատանքը պետության ներկայացուցիչներուն, որոնք իրենց ներկայությամբ անգամ մը ևս արտահայտեցին իրենց հարգանքը հայ ժողովուրդին ու այս Աթոռին նկատմամբ:

Եղբայրական սիրո իմ հատուկ խոսքս կուղղեմ Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարք Նորին Ամենապատվություն Տ. Թորգոմ արքեպս. Մանուկյանին և Կոստանդնուպոլսո Հայոց Պատրիարք Նորին Ամենապատվություն Տ. Գարեգին արքեպս. Գազանճյանին, որոնք օծման այս արարողության իրենց մասնակցությամբ պերճախոս կերպով արտահայտեցին Հայց. Եկեղեցվո անխախտելի միությունը:

Ջերմ սիրով կողջունեմ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության թեմական առաջնորդները, ուխտյալ միաբանությունը, քահանայից դասը, թեմական իշխանություններն ու համայն հավատացյալ ժողովուրդը ի մայր հայրենիք և ի սփյուռս աշխարհի:

* * *

Իմ խոսքիս ավարտին, իմ աղոթքս դարձյալ Քեզի՛ կուղղեմ, Տե՛ր,

«Տէ՛ր, ցո՛յց ինձ ճանապարհ յոր եւ գնացից»:

Բռնե ձեռքես ու առաջնորդե զիս սիրո ու միության, արդարության ու խաղաղության ճանապարհեն. Ամեն:

Սուրբ պատարագի վերջավորության ներկա հավատացյալների հոծ բազմությունը Վեհարանի շքամուտքի առջև աջահամբույրով շնորհավորեց նորաօծ Կաթողիկոսին:

ՈՒԽՏԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Հաջորդ օրը, հուլիսի 2-ին, Անթիլիասի Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճարում սուրբ պատարագ մատուցեց Արցախի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Պարգև եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը: Սրբազան արարողությանը ներկա էին Ամենայն Հայոց Հայրապետը և նորաօծ Արամ Ա Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսը, թեմական առաջնորդներ, միաբանության անդամներ և հավատավոր ժողովրդի հոծ բազմություն:

Հընթացս սուրբ պատարագի Ամենայն Հայոց Հայրապետը քարոզ խոսեց և իր օրհնությունը բաշխեց կարոտյալ հայորդիներին:

Նորին Սրբությունն իր խոսքում անդրադարձավ Հովվապետական այցելություններին Ծիրակի, Արցախի և Ռուսաստանի թեմեր, ուր տեսել է հավատքի ծարավ Եկեղեցու գործունեության պարարտ հող, և կոչ արեց միասնական կերպով հոգալու այն բոլոր դժվարությունները, որ կան Մայր Հայրենիքում ու Եկեղեցում:

Վեհափառ Հայրապետը հորդորեց քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակը տոնել մեկ Եկեղեցու և մեկ ժողովրդի գաղափարականներով:

Հայոց Հայրապետը հանգամանալից ներկայացրեց Հայաստանի ներկա տնտեսական և ընկերային կացությունը և հրավեր կարդաց համայն հաչությանը՝ կարելին բերելու Մայր Հայրենիքի վերաշինության գործին.

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

ՅԱՆՈՒՆ ՀՕՐ ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ ԵՒ ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ: ԱՄԷՆ:

«Ես եմ հովիւն քաջ, հովիւ քաջ
զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց»:
(ՀՈՎՀ. Ժ 11)

Այս բառերը Հովհաննու Ավետարանից են քաղված, բառեր, որոնք սահմանված էին կարդացվելու երեկ, շաբաթ օրը, մեր բոլորի հավատո հոր՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի Նշխարաց գյուտի տոնի առիթով:

Երեկվա Կաթողիկոսական ձեռնադրության և օծման հանդիսության ոգելից մթնոլորտից հետո, այսօր, առաջին կիրակին, ես որպես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս գտնվում եմ նույն այն բեմի վրա, որտեղից բազում տարիներ և բազմաթիվ անգամներ Ավետարանը մեկնաբանելու առիթները ունեցա:

Այսօր ես ուզեցի, որ այս բառերը իմ առաջին քարոզի բնաբանը դառնան, որովհետև այդ բառերի մեջ ես խտացված եմ տեսնում Եկեղեցու ճշմարիտ ըմբռնման պատկերը: Աստվածորդին երբ մարմին առավ ու մարդ դարձավ, մեզ պես ապրեց՝ մեզ Իր նման դարձնելու համար, Ինքն Իրեն նկարագրելու ընթացքի մեջ, այլ ընտիր պատկերների հետ միասին և տիրական ձևով ընտրեց հովվի պատկերը, այն պատկերը, որ հոգածության, Տիրոջ ինքնարտահայտության, խնամատարության գաղափարն է խտացնում և խորհրդանշում իր մեջ: Հովիվը ինչ աստիճանի վրա էլ գտնվի, քահանայական աստիճանից մինչև կաթողիկոսական աստիճանը, Աստծու սիրո պատվերը պիտի կատարի: Մեկ խոսքով՝ Եկեղեցու էությունը որպես Աստծու ներկայություն է տիեզերքի մեջ, որպես Քրիստոսի մարմնի ներգործությունը աշխարհի մեջ: Եկեղեցին այնպիսի առաքելություն ունի, որ Ավետարանը և Եկեղեցու հայրերը բնորոշում են հովվություն անվամբ:

Սիրելի հավատացյաներ, այսօր մեր Եկեղեցին գլխավորապես իր հոգևորական դասով կոչված է ընդհանուր զորացմանը մեր ժողովրդի այսօրվա կացության հարափոփոխ կյանքի ընթացքի մեջ, որպեսզի կարողանա Աստուծո ներկայությունը դարձնել ապրում, կյանք և գործ և ոչ թե միայն որպես անցյալի հուշ և կամ որպես տեսական ճշմարտություն:

Եղբայրներ, մենք այսօր կոչված ենք հովվի պատկերը մեր մեջ այնպես վերարժեցնելու, որ ժողովուրդը երբ նայի մեզ, զՔրիստոս տեսնի: Հետևաբար, 20-րդ դարի այս վերջին տասնամյակին, երբ ամբողջ աշխարհը պատրաստվում է փակելու երկրորդ հազարամյակը և մոտ ժամանակից բանալու քրիստոնեական մեր պատմության երրորդ հազարամյակը, մենք հայերս հատուկ պատճառ ունենք այդ երկու հազարամյակը ուրիշների պես, ուրիշների չափ, բայց ուրիշներից ավելի իմաստով արժեքավորելու և վե-

բածնության, հոգեկան վերանորոգման, մի տեսակ պայծառության նոր թափոր լեռան վերածելու մեր արդի կյանքում այս անցման շրջանին՝ երկրորդ հազարամյակից երրորդ հազարամյակ: Այդ մեր Եկեղեցու 1700-ամյակի նշումն է, որ տարիների վրա տարածվելիք մի գործունեություն պիտի լինի, որի առաջին և գերագույն ատիճանի իմաստը, Եկեղեցու՝ Քրիստոսի մարմնի հաղորդության մեր կյանքի մեջ ներգործության առողջ ընթացքին և առողջացուցիչ դերակատարության վերանորոգումը պիտի լինի:

Սհա թե ինչու մենք, առաջին հերթին հոգևորականներս, որպես առաջին ապաստավորները Քրիստոսի, կոչված ենք հովվի նման անձնամոռաց լինելու, որպեսզի կարողանանք ուրիշին մեր հոգու, մեր սիրո մեջ բարձրացնել: Մեր սրտերը պետք է որ խոնարհության մեջ դնենք, որպեսզի տեղ պատրաստենք ուրիշների համար: Եթե երբեք մենք մեզնով տիրապետված լինենք, ուրիշը տեղ չի ունենա մեր հոգու մեջ, իսկ դա վատ է եկեղեցականի համար: Եկեղեցականը նա է, ով իր մեջ ողջունում է իր ամբողջ ժողովրդին և «զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց», ոչ թե իր միտքը, ոչ թե իր կարողությունը, ոչ թե իր ժամանակը, ոչ թե իր հանգամանքն է նվիրաբերում, այլ ինքը իր ամբողջ լինելության մեջ, ինչ է-ի և ինչ ունե-ի ամբողջական տարողությամբ: Առաջին հերթին մենք պետք ունենք տեր կանգնելու, պատվար դառնալու մարդկային այն փորձությանց, որոնք հաճախ մեզ դարձնում են անձնահաճ և ինքնաբավ. մենք պետք է, որ ամեն ինչից վեր նկատենք մեր հոգեկան կերպարանափոխությունը: Ներշնչալից հոգևորական, հոգով լցված մարդ լինելու կերպարը պետք է պայծառացնենք մեր մեջ, որպեսզի կարողանանք ապաստավորել մեր Եկեղեցուն: Հովվի պատկերը բոլորիս համար ա՛յս է այսօր:

Մենք այս տարի ունեցանք երկու կաթողիկոսական ընտրություններ՝ երեք ամիսներ առաջ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրություն և երեկ՝ այսինքն 28 հունիսին Անթիլիասում ընտրություն, ձեռնադրություն և օծում Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսի: Եթե Աստուծո շնորհը մեկ անգամ ևս իջավ և մերձեցավ մեր հոգիներին, թող դա տարածվի մեր հոգիների մեջ՝ նախ հոգևորականներիս, և զգանք, որ այս տարի բախտավոր տարի եղավ, որովհետև եղբայրության, սիրո, միության, միասնականության հոգեբանության մեջ կատարվեցին այս բոլորը:

Հիշում եմ այն օրը, երբ տեղի ունեցավ Մեր Գահակալությունը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում: Այնտեղ էր ամբողջ Եկեղեցին Հայոց և նան վկայությունը կար անձնակա՜ն ներկայությամբ քրիստոնեական մյուս Եկեղեցիների: Նույն պատկերը անհավասիկ վերագտնվեց այստեղ՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Մայրավանքում: Պետք է ըմբռնենք այս դեպքերը այնպես, որ դառնան լծակներ, մղիչ ուժեր մեր հոգիների մեջ վերանորոգության շարժում ստեղծելու, որպեսզի արժևորվեն այս դրվագները ոչ թե միայն մեր անձերով, այլ մեր ողջ հոգևորականության վերանորոգության ուղղությամբ:

* * *

Երկրորդը, ժողովուրդ, դո՛ւք եք՝ հավատացյալներ, որ Աստուծո համար բոլորդ էլ արժեք ունեք և հավասար արժեք ունեք առանց խտրության: Կարևորն այն է, որ դուք ձեր հովվի հետ կարողանաք ներդաշնակվել:

Ի՞նչ գեղեցիկ է ասվում Ավետարանում. «Ճանաչեմ զիմսն և ճանաչիմ յիմոցն» (Հովհ. Ժ 14): Ճանաչել բառը այստեղ ծանոթություն ունենալ չէ, իմանալ չէ, այլ ճանաչելը հաղորդվելն է, հարազատ զգալն է: Այս Եկեղեցու հետ ընդելուզված այնպիսի սերտությամբ, որ հովիվը վարձկան չէ ձեզ համար, այլ տեր, Աստուց կոչված: Պետք է այսպես մոտենաք ձեր հոգևորականներին, որպեսզի դուք նրանց չնայեք վարձկանի պես, իբրև օտարականի, այլ նայեք իբրև ձեզ համար եղած, Աստուց նշանակված և ձեզ համար «զանձն իւր դնող» անձինք:

Ժողովուրդ Աստուծո, մեր պատմությունը հարափոփոխ շարժման մեջ է: Տարիներ առաջ չէինք այն, ինչ որ ենք այսօր և վաղը: Տարիներ հետո պիտի չլինենք այն, ինչ որ ենք այսօր մեր կյանքի երևույթների պարունակի մեջ: Բայց մենք մնանք միշտ նույնը իբրև հոգու ապաստավորներ, հոգեկան մեր Հայրենիքի՝ մեր Եկեղեցու իբրև մնայուն և անփոփոխելի և անբեկանելի քաղաքացիներ, որպես անդամներ այն Եկեղեցու, որ ազգը միավորող և ազգի զորության աղբյուր հանդիսացող մեր հայրենիքն է: Հետևաբար, այս իմաստով, վերանորոգության ալիքը թող հոգևորականներիս միջով անցնի, հոգևորականներիս մեջ չմնա բանտված, փակված, այլ տարածվի, տարրանա մեր ժողովրդի զավակների հոգիների մեջ:

* * *

Վերջապես, իմ երրորդ խոսքն այս է. գալով Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից, ես ուզում եմ այսօր ձեզ բերել վկայությունը հավատքի վերարծարծման, վերաշխուժացման մեր Մայր Հայրենիքի հողի վրա: Շատ բաներ կլսեք, շատ բաներ կկարդաք Հայրենիքի մեջ մեր Եկեղեցու և մեր ժողովրդի մասին: Անհավասիկ երեք ամիսներ միակտուր ապրեցի այդ ժողովրդի հետ, հայրենի հողի վրա մեր վերանկախացած Հայրենի պետության հովանու ներքո: Ես այսօր ձեզ փոխանցում եմ այն, ինչ որ փորձառությունս, անմիջական տեսողությունս և, մանավանդ, ժողովրդի հետ հանդիպումներս ինձ թելադրեցին: Մեր ժողովուրդը դժվարին, շատ դժվարին պայմանների միջով է անցնում, որը առողջ դատողություն, զգաստ մտածողություն և անաչառ դատաստան կատարելու կարողություն ունեցող անձերի համար շատ հասկանալի է:

Երևակայեցեք դուք Հալեպը, Բեյրութը կամ Դամասկոսը սրանից տասնյակ տարիներ առաջ...: Ի՞նչ էր Անթիլիասը, ո՞ւր էր Մայր տաճարը: Բայց եղավ, փոխվեց մեր կյանքը միշտ դեպի լավը, միշտ դեպի լույսը: Ա՛յս է այսօր մեր Հայրենիքի կյանքի ընթացքը: Ա՛յս հավատքով աղոթեցեք, ա՛յս հավատքով մտածեցեք, ա՛յս հավատքով գործեցեք: Եղդարձն ու նահանջը հայության համար անընդունելի է:

Անհավասիկ անկախացավ մեր երկիրը: Ամեն անգամ, երբ անցնում եմ Երևանի փողոցներով կամ գնում եմ Հայաստանի շրջանները, քաղաքները և գյուղերը, ամեն կողմ, որ դիտում եմ, մարդկանց մեջ այս տեսակը կամ այն տեսակը զանազանելու կարիքի առջև չեմ գտնվում: Ի՞նչ կրոնի են դավանում, ի՞նչ Եկեղեցու են պատկանում, ի՞նչ ազգի են պատկանում հարցումը չի գալիս իմ մեջ, որովհետև բոլորն էլ նույն արյունը, նույն անունն ունեն, բոլորն էլ հայ են ի հորե և ի մորե, նաև ի Հարցն յուրյանց նախնյաց: Եկեղեցականորեն հինգ թեմերի մեջ է տարածված Հայաստանը՝ Այ-

բարատյան թեմ, Շիրակա թեմ, Սյունյաց թեմ, Գուգարաց թեմ, Արցախի թեմ: Հայաստանից դուրս Հյուսիսային՝ Ռուսիո ավելի քան երկու միլիոն հաշվող հայության թեմը կենտրոնական և նրա մեջ ներառնված բաժինները՝ Ուկրաինա, Հյուսիսային Կովկաս:

Երկու շաբաթից Սամարղանդի մեջ Հայոց եկեղեցի պիտի օծվի: Չորս նոր եկեղեցիներ բացվեցին միայն Ուկրաինո մեջ: Օդեսայում եթե առիթ ունենայիք հեռուստացույցը դիտելու, կտեսնեիք, թե ինչպես այս տարբին հազարներով ժողովուրդ էր մասնակցում հայոց պատարագին ի հիմանե կանգնեցված նոր եկեղեցու մեջ Ս. Զատիկի տոնին:

Սիրելիներ, բաց աչքերով դիտեցեք մեր հայության կյանքը Հայաստանում: Հավատքը մեռած չէ, հավատքի արտահայտության ավանդական, գործնական եղանակներն են, որ վնասված են, խարխլված են տարիների ընթացքին այն յոթ տասնամյակների, որոնք ճնշիչ և մեր սեփական, հայկական դիմագծի վրա այլասերիչ ազդեցություն ունեցան: Մեր տնտեսական և ընդհանուր ընկերային կյանքը փոփոխության այնպիսի ալեկոծության միջով է անցնում, որ պետք է բոլորս լայնախոհ ձևով դիտենք և ժամանակ տանք այդ ժողովրդին սե՛ր ցույց տալով նրա հանդեպ, որպեսզի նրանք զգան, թե իրենք առանձին չեն: Հազար ու մեկ տեսակ թերություններ մասին կլսեք, և ես ոչ մեկի մասին արտահայտվելու կարիքը և միջոցը չունեմ, բայց մեկ բան գիտեմ՝ ա՛յս է մեր ժողովուրդը, ա՛յս է մեր Հայրենիքը: Եթե պիտի փոխենք՝ մե՛նք պիտի փոխենք, եթե պիտի շենանա մեր Հայրենիքը՝ պիտի շենանա մեր ձեռքերով:

Այսօր մեր ժողովրդի կողմից կերտված պետականություն ունենք, որ շատ դժվարին օրերից է անցնում: Լենինականի վերքը տակավին բուժված չէ: Այցելեցի և աչքերովս տեսա. մեկ ճեղքված պատերով սենյակի մեջ յոթ հոգի են ապրում...: Դյուրին չէ այսպիսի մեծ ցավերը դարմանել սուղ միջոցներով, դյուրին չէ Արցախի պայքարը պատվով տանել, բանակ պահել: Սակայն, դյուրին է ամեն ինչ մակերեսայնաբար տեսնել, բայց երբ երթանք և ժողովրդի հետ լինենք, ժողովրդի մեջ լինենք և զգանք իրենց ցավը, այն ժամանակ է, որ կհասկանանք, որ եթե նույնիսկ մեր հայեցողությամբ կան այս տեսակ կամ այն տեսակ թերություններ, դրանք եթե երբեք շյուղ են, գերանի չվերածենք և այնպիսի վերաբերմունք ցույց չտանք, որ թարգմանվում է որպես անտարբերություն կամ անհամակրություն: Դա մեզ համար՝ մեր Հայրենիքի և ժողովրդի հանդեպ կեցվածք չէ վայել հային, վայել հայ քրիստոնյային, վայել Հայ Եկեղեցուն:

Սիրելիներ, ես մեր ժողովրդի մեջ այնպիսի վերանորոգման կամք տեսա, որ սնուցման պետք ունի: Սիրելի հոգևորական եղբայրներս, երբ մենք այդ ժողովրդի դիմաց ենք կանգնում, այլ տեսակի բոլոր նկատումները նը-սեմանում են: Առաջնահերթությունը ժողովրդի վերաքրիստոնեացումն է: Կարևորը հոգիների մեջ խլրտումն է հավատքի և արծարծումն է քրիստոնեական ազգային գիտակցության: Ա՛յս է կարևորը և դա մեր ժողովրդի հոգևորական ծառայությունն է այսօր, որպեսզի այդ ժողովուրդը մնա այն, ինչ որ Գրիգոր Լուսավորչի կնիքով եղավ Աստվածային կնիքի իբրև հայկական թարգմանություն:

Ահավասիկ, թե ինչ մտածումներով եմ ես այսօր ողջունում մեր ամբողջ ժողովրդին Անթիլիասի Մայրավանքի այս սրբազան բեմից և մաղթում եմ ի խորոց սրտի, որ իբրև մեկ Եկեղեցի, մեկ ժառանգության տեր և մեկ ապագայի կոչված ժողովուրդ կարողանանք առաջնահերթությունները վեր

դասել և միասնական ջանքերով մեր Եկեղեցու վերածաղկման համար աշխատել վասն փառացն Աստուծո, վասն պայծառության Եկեղեցուս Հայաստանյայց և վասն շինության ազգիս և վերականգնման Հայրենիքիս մերոն, հավիտյանս հավիտենից: Ամեն:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՒՅԹ

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 20.00-ին, Բեյրութի «Պրիստոլ» հյուրանոցի սրահում, ի պատիվ նորաօծ Կաթողիկոսի, հանդիսավոր ճաշկերույթ տրվեց:

Երեկոյին ներկա էին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն, Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա Հայրապետը, քույր Եկեղեցիների պետեր, հայ և օտար բարձրաստիճան պաշտոնյաներ և հյուրեր: Ներկա օտար Եկեղեցիների պետերն ու նրանց ներկայացուցիչները շնորհավորանքի ջերմ խոսքեր ասացին նորաօծ Կաթողիկոսին:

Շնորհավորանքի խոսք ասաց նաև Ամենայն Հայոց Հայրապետը:

Պաշտոնական ընդունելության ավարտին շնորհակալական և երախտագիտության խոսք ասաց Մեծի Տանն Կիլիկիո Հայրապետը.

ԱՐԱՄ Ա ՎԵՀԱՓԱՌԻ ԽՈՍՔԸ ՕԾՄԱՆ ԱՌԹԻՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ ՃԱՇԿԵՐՈՒՅԹԻ ԺԱՄԱՆԱԿ «ՊՐԻՍՏՈԼ» ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՈՒՄ

Այսքան խոսքերից հետո տակավին երկու Կաթողիկոսների խոսքը լսել, դյուրին չէ: Կզգամ ձեր վիճակը, ես պիտի լինեմ շատ կարճ իմ արտահայտությանցս մեջ: Երեկ, եթե զգացիք, իմ խոսքի մեջ շնորհակալության բաժին չկար: Այդ բաժինը, սակայն, կար գրված, բայց խնայելու համար ձեզ և ինձ, այդ բաժինը չկարդացի: Այսօր պարտք կզգամ իմ շնորհակալություններս հայտնել առաջին հերթին մեր բոլոր հարգելի պատգամավորներին, որոնք եկան այստեղ իրենց սերը, հավատարմությունն ու վստահությունը արտահայտելու Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության նկատմամբ:

Իմ հատուկ շնորհակալությունս Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ուխտյալ միաբանությանը, որի խոսքը, ինչպես ասաց սրբազանը, իր գործն է, որի մեծությունը իր ծառայությունն է մեր ազնիվ ժողովրդին:

Իմ հատուկ շնորհակալությունս մեր թեմական առաջնորդներին և ազգային իշխանությանց, որոնք սիրտ-սրտի, ձեռք-ձեռքի այս Աթոռի ծառայությունը կարժևորեն մեր հավաքական կյանքի մեջ:

Իմ հատուկ շնորհակալությունս մեր երկու սիրելի Պատրիարք Սրբազաններում, որոնք, հակառակ իրենց բազմազբաղ վիճակին, սիրով ընդառաջեցին մեր հրավերին, եկան այստեղ՝ իրենց ներկայությամբ պերճախոս վկայությունը տալու Հայաստանյայց Եկեղեցու անքակտելի միության:

Իմ հատուկ շնորհակալությունս Հայաստանի պետության, որ շոշափելի ներկայություն դարձավ իր ներկայացուցչի ճամփով, իր սերն ու հարգանքը արտահայտեց մեր Աթոռի նկատմամբ թե՛ Մեր ընտրութենեն անմիջապես հետո և թե՛ երեկ օծման արարողության ընթացքին:

Մեր հատուկ շնորհակալությունը նաև այն բոլոր պետություններում, որոնք իրենց ներկայացուցիչներու ճամփով իրենց հարգանքը արտահայտեցին մեր ժողովրդի նկատմամբ ընդհանրապես և Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության նկատմամբ՝ մասնավորաբար:

Եվ կուզեմ իմ ջերմ շնորհակալությունս հայտնել այստեղ պաշտոնապես Վիբանանի Հանրապետության նախագահին՝ Նորին Վսեմություն Իլիաս Հերրաուին, որ անձամբ ներկա եղավ Մեր արարողության, որ ինքնին դարձավ արտահայտությունը այն հատուկ սիրույն ու հարգանքին, որ ունի Նորին Վսեմությունը մեր Աթոռին նկատմամբ:

Դարձյալ իմ շնորհակալություններս մեր երկրի վարչապետին, ինչպես նաև Խորհրդարանի նախագահին, որ դարձյալ մասնակից դարձան երեկ մեր ուրախությանը:

Վերջապես՝ մեր ժողովրդի բոլոր զավակներուն, որոնք կապված են այս Աթոռին, որոնք հավատարմությունը ունեն այս Աթոռի նկատմամբ և կըսպասեն ավելիով ու ավելիով, որ այս Աթոռը վերակազմակերպե, վերակենսավորե իր ծառայությունը մեր ժողովրդի կյանքի մեջ՝ ի սփյուռս աշխարհի:

Սիրելի պատգամավորներ, վերջին օրերու ընթացքին ականատես եղաք այնպիսի իրադարձություններու, երևույթներու և դեպքերու, որոնք կոչված են վճռական հանգրվան մը բանալ մեր ժողովրդի պատմության մեջ ի Հայաստան և սփյուռս աշխարհի: Լսեցիք գովեստի խոսքեր, լսեցիք սիրո ու միության հրամայականի մասին: Այս բոլորը ի՞նչ կարժեն, եթե չթարգմանվին մեր կյանքի մեջ: Այս բոլորը ի՞նչ կարժեն, երբ մենք, բաղձանքի սահմաններեն անդին տանելով, մեր անձնական և հավաքական կյանքի մեջ կյանքի չվերածենք: Իրականը գործն է, ինչպես ժողովուրդը կըսե. «Խոսքը կթռչի, գործը կմնա»: Կառչինք գործին, հավատանք գործին, որ մեր խոսքը, մեր կեցվածքը գործով արտահայտվի:

Այո՛, Կաթողիկոսական այս ընտրությունը ոչ միայն Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության պատմության մեջ, այլ ընդհանրապես մեր ժողովրդի կյանքի մեջ դարձակետային նշանակություն ունեցող դեպք մըն է, ուր հավատք է պետք: Ինչ որ տեսաք, ինչ որ լսեցիք, պիտի վկայեք անոնց մասին: Ու երբ երթաք ձեր երկիրները, պետք է վկայեք կենդանիորեն, թե Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը ինքնագործ, ինքնակենտրոն, ինքնանպատակ հաստատություն մը չէ ու չի կրնար ըլլալ: Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը կա հայ ժողովրդի ու Հայ Եկեղեցու համար: Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը Էջմիածնի հետ գործակցաբար ձեռք-ձեռքի ու սիրտ-սրտի կա ու կգործե նույն առաքելության ճամփուն վրա, նույն և մեկ Եկեղեցու համայնական կյանքին մեջ: Պիտի երթաք ու վկայեք, որ Կիլիկիո Կաթողիկոսությունը իր առաքելությունը տարածքային իմաստով միայն չընմբռներ, այլ այն կընմբռնե որպես ծառայություն նախանձախնդրության, բծախնդրության բարձրագույն աստիճանի հասկացողությամբ: Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության գոյության իմաստը ծառայություն է միայն Հայ Եկեղեցուն ու հայ ժողովրդին:

Ընտրութենեն անմիջապես հետո, երեկ, օծման ընթացքին, ըսի այս, ինչ որ դարձյալ այստեղ կըսեմ սրտիս բովանդակ անկեղծությամբ և զորությամբ. ամբողջական ու անվերապահ գործակցություն Էջմիածնի հետ մեր կյանքի բոլոր բնագավառներեն ներս, բոլոր մակարդակներու վրա: Հրզորացում ազատ ու անկախ Հայաստանի պետականության, ամբողջական մասնակցություն Արցախի ազատագրական պայքարին: Այս բոլորը մեզ հա-

մար միայն գեղեցիկ մտածումներ չեն և չեն կարող ըլլալ: Մեր Աթոռի համար անոնք պիտի մնան կենսական առաջնահերթություններ, առանցքային նշանակություն ունեցող: Մենք այսպես կընմբռնենք մեր առաքելությունը և պիտի շարունակենք այսպես կենսագործել զայն մեր ժողովուրդի հավաքական կյանքի մեջ: Ա՛յս է մեր ուխտը, ա՛յս է մեր հավատամքը: Գացեք-վկայեցեք այս մասին ուր որ ալ ըլլաք:

Նորաօծ Կիլիկիո Կաթողիկոսի ոգեշունչ խոսքից հետո հրավիրյալներին իր Հայրական օրհնությունը բաշխեց Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա Վեհափառը:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ «ՊՐԻՍՏՈԼՈՒՄ»

Սիրելի Վեհափառ եղբայր, սիրելի հոգևոր եղբայրներ ի Քրիստոս, թանկագին հայրենակիցներ և հավատարիմ ժողովուրդ Աստուծո, որ այժմ հավաքված եք այս վերջին շաբաթվա ուրախությանց մի տեսակ պսակումը ունենալու սիրո սեղանի շուրջ:

Ես Լիբանան ժամանելուց այս կողմ հինգ անգամներ հրապարակային խոսքով իմ զգացումները, մտածումները, հեռանկարները բացեցի ձեր առջև: Այստեղ նոր բան ասելու կարիքը չեմ զգում, որովհետև դժվար է գերագույն բան լսելուց հետո նոր բան ավելացնել: Այդ գերագույնը այն սքանչելի երևույթն է, որ Աստված տվել է մեզ. մենք երբեմն այդ տվածի հանդեպ այնքան էլ հավատարիմ չենք գտնվում: Մարդ ենք և մարդկային է սխալվելը, մարդկային է հեռանալը: Բայց Աստուծո տվածը նույն և մեկ արյունն է, Աստուծո տվածը նույն և մեկ հավատքն է, Աստուծո տվածը նույն և մեկ Հայրենիքն է, Աստուծո տվածը նույն և մեկ լինելությունն է, հայոց դատի սրբազնագույն հետապնդման կամքը: Այդ գերագույն հրամայականների ներքո մեր սայթաքումները թող Աստված ների:

Այսօր խոնարհաբար իրար հետ կարող ենք ծունկի գալ, ինչպես ծունկի եկանք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի խորանի առջև մեր բոլոր եղբայրակիցների և քրիստոնյա բոլոր Եկեղեցիների ներկայացուցիչների հետ և մի անգամ ևս ասացինք Աստուծո, թե, Տեր, մեղա Քեզ մեր սայթաքումների համար և Փառք Քեզ՝ Քո տված միության վերապրումի, խորացման, ամրացման և ծաղկման համար: Այս նույն մտածումը այսօր Մենք ունեցանք Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Մայրավանքում՝ իմ հոգևոր տուն Անթիլիասում: Ես պիտի ամբողջ սրտով մեջբերեմ բանաստեղծի մեկ տողը. «Եղբայր ենք մեք, որ մրրկավ էինք զատված»: Մրրիկը դրսից է գալիս, մրրիկը կարող է մեզ տանել, բայց մրրիկի դիմաց մենք պետք է կանգնենք մեր ներքին դիմացկունությամբ, ուժ զգանք, որ մրրիկի ուժը կոտրենք: Մրրիկներ եկան արևելքից և արևմուտքից, հարավից և հյուսիսից, ի չորս ծագաց երկրիս: Եղան պահեր, որ մրրիկը ազդեց մեզ, եղան պահեր, որ տոկացինք ու հաղթեցինք մրրիկին. և արդեն պիտի կանգնենք այս աշխարհի մրրիկների դեմ:

Եթե երբեք որևէ բան եմ սովորել ողջ աշխարհի պատմությունից ու իմ հայ ազգի ու Եկեղեցու պատմությունից, այդ այն դասն է, որ մենք այլևս չընկնենք ուրիշների խաղին: Ուրիշներն իրենց խաղը մեր անունով ու մեր սեղանի վրա չխաղան: Այլևս մենք իբրև ինքնագիտակից ազգ, վերանկախացյալ ազգ, իբրև մեկ Եկեղեցի կարողանանք մեր խաղը խաղալ ուրիշ-

ների դիմաց: Եվ այս է, որ ուզում եմ այսօր ճվիրականագույն բառով ասել, որ դրսի վտանգներից ես չեմ վախենում, բայց վա՜յ այն օրվան, եթե դրժվարությունները ներսից գան: Այդ ժամանակ է, որ մեր վնասը անդարմանելի կդառնա: Դրսից եկած հարվածը ծառի ճյուղը կարող է կտրել, բեկանել, ծառը նոր ճյուղ կարձակի, բայց եթե որդը մտնի ներսը՝ ծառը կթառամի, կչորանա, պտուղը կորդնոտի և անպետք դարձած՝ կրակի ճարակ կլինի:

Այսօր գերագույն գիտակցության պահն է, այսօր ուրիշ է մեր երկիրը, ուրիշ է մեր Հայրենիքը, ուրիշ է մեր պատմությունը: Ահավասիկ մեր Եկեղեցին միացյալ ձևով է արտահայտվում: Պահե՛նք, թույլ չտանք, որ մասնակի երևույթներ այս գեղեցկությունն ավերեն: Մեղք է մեզ համար, մեղք են մեր զավակները. մենք մեր հայրերի սխալները երբեմն տեսնում ենք, բայց սխալներ չկտակենք մեր գալիք սերունդներին: Ահավասիկ այս հոգով 1995 թվականն ինչ գեղեցիկ երևույթ պարզեց մեր հայության եկեղեցական կյանքի այս միության ամրացման մեջ: Տարածենք, ամրացնենք այդ միությունը և կարողանանք ժամանակավորից գերծ ժամանակի հետ քայլել ու հավիտենականի հետ ապրել հավիտենորեն:

Բարեկամներ, խոսվեց ձեզ այնքան Եկեղեցիների կողմից: Այդ բոլոր Եկեղեցիները ես մոտիկից ճանաչում եմ: Մի օր պատմությունը պիտի գրի, թե ինչպես եղավ, որ մեր Եկեղեցին այսպես սերտ հարաբերության մեջ մտավ օտար Եկեղեցիների հետ: Արդ՝ բոլորը լսեցին մեզ, մենք մեր այսօրվա և Սուրբ Էջմիածնի մեջ երեք ամիս առաջ տեղի ունեցած ընտրության ընթացքում ներքին հպարտություն ապրեցինք մեր սիրելի բույր Եկեղեցիների բերած մասնակցությամբ: Բոլորն էլ միասնական վերաբերմունք ցույց տվեցին և հարգանք մեր Եկեղեցու նկատմամբ՝ նրա ամբողջությունը միացյալ տեսնելով: Այսպես է աշխարհը: Ես շատ հարաբերություններ եմ ունեցել օտար ազգերի և օտար Եկեղեցիների հետ: Մենք այլևս կղզիացած չենք կարող ապրել, ուզենք անգամ՝ չենք կարող: Եվ, հետևաբար, այս համայնության մեջ այս դիմագիծը պայծառ պահենք իբրև ազգ, իբրև Եկեղեցի և իբրև պետություն Հայոց:

Բարեկամներ, իմ խոսքը պիտի չերկարեմ, բայց ուզում եմ այստեղ այսքան գեղեցիկ խոսքերից հետո կոչ ուղղել ձեզ, որպես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս.

Գալիս եմ Մայր Հողից, կյանքս մինչև մահ այլևս այդ հողին պիտի նվիրեմ, Մայր Աթոռի համար. Աստված ինչքան կյանք է տվել, պիտի տամ Իրեն միայն իմ Եկեղեցու և Հայրենիքի համփով: Կոչ եմ ուղղում ձեզ. վերածնող, վերակազմակերպվող, ինքն իրեն վերակառուցող ազգի գործը դժվար է: Մեզնից ավելի լավ գիտեք դժվարությունները, բայց պետք է ջանանք այնպիսի իրատեսական, ամբողջական, բոլոր կողմերի համար ընդունելի մոտեցում ունենալ, որ հաղթահարվեն այս մասնավորությունները՝ ընդհանրության մեջ դրանք ներդաշնակելով: Այս է հաջողության միակ գաղտնիքը, որ ինձ թելադրում է իմ խիղճը 44 տարիների հոգևոր ծառայությունից հետո, որ մեր Անթիլիասի նվիրական Աթոռից ստացա և եղա Մայր Աթոռի մեջ, ուր կյանքս ամբողջ ընծայում եմ Քրիստոսի Իջման սեղանին իբրև 131-րդ օղակը մեր Հայրապետների ոսկե շղթայի:

Այստեղ, սակայն, բեմից իջնելուց առաջ, ես ուզում եմ հիշել մի անձի, որ մեզ հետ է հիմա և ինձ հետ եղել է Դպրեվանքի օրերից այս կողմ, որ ինձ հետ եղավ միասին: Կարծես լինեինք սրտի երկու մասնիկներ. իմ սի-

րեցյալ եղբորը Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության անցնող երեք ամիսների տեղապահին՝ հանձին Արտավազդ արքեպիսկոպոս Թրթռյանի: Լուռ ու մնջիկ, անձայն ու մեղմիկ Արտավազդ սրբազանը մեր Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ամենաընտիր հոգևորականներից մեկն է, որ կարծեք նախ հոգևորական է և հետո՝ մարդ, այն աստիճան, որ ինքը հոգու մարդ է և գիտե այս Աթոռին նվիրվել Հայաստանյայց Եկեղեցու ամբողջության մեջ: Այդ պատճառով ես այսօր արտի պարտք եմ զգում իմ եղբայրական սիրո ամենաքաղցր արտահայտությունը ունենալ իր անձի հանդեպ:

Բարեկամներ, Մեծի Տանն Կիլիկիո մեր նորընտիր Կաթողիկոսին ես ճանաչում եմ, երբ ինքը գրասեղանի առջև նստած էր, իսկ ես էլ՝ ուսուցչի ամբիոնի առջև: Գիտեմ իր շնորհները, գիտեմ իր մտածման հատակությունը և այսօր անհունորեն ուրախ եմ, որ իր երիտասարդ տարիքում ստանձնեց այս ծանր պարտավորությունը, որը ես իմ ուսերին կրեցի 18 տարիներ շարունակ Անթիլիասի Աթոռի վրա: Իմ տարիները եղան Հիբանանյան տագնապի ծանր տարիները և ի խորոց սրտի մաղթում եմ, որ այդ ծանրությունը բոլորովին, իսպառ վերանա իր ուսերից, և ինքը կարողանա ամբողջությամբ նվիրվել այս Աթոռի ծառայությանը՝ ի փառս Աստուծո և ի պատիվ մեր ժողովրդին ու ազգին, ի պայծառություն Մեծի Տանն Կիլիկիո և ի շինություն և ի փառավորումն Հայաստանյայց Առաքելական Մայր Եկեղեցու:

Սիրելինե՛ր, այս պահին ուզում եմ Մայր Հայրենիքից բերված, տուֆ քարի վրա գեղարվեստորեն փորագրված այս խաչքարը նվիրել Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսությանը: Եվ երբ որ բարձրանա մեր Մայրավանքի մեջ, Անթիլիասում, հիշեք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, մեր Հայրենիքը, որպեսզի մնանք միշտ միացյալ և միացյալ քայլերով առաջ երթանք դեպի Հայոց պայծառ ապագան:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՒԹ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Երկուշաբթի օրը, հուլիսի 3-ին, Լիբանանի Հանրապետության նախագահ Իլիաս Հրբաուին, ի պատիվ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի այցելության և Մեծի Տանն Կիլիկիո նորաօծ Արամ Ա. Կաթողիկոսի, նախագահական պալատում ճաշկերույթ տվեց:

Պաշտոնական ընդունելությանը ներկա էին ինչպես քրիստոնյա, նույնպես և Իսլամ կրոնապետեր, հայ և օտար նախարարներ ու երեսփոխաններ, ինչպես նաև եկեղեցական բարձրաստիճան հյուրեր, որոնց շարքում Պատրիարքներ՝ Ծընուդա Գ (Ղպտի Եկեղեցի), Նասրալահ Սֆեյր (Մարոնիտ կաթոլիկների պատրիարքություն):

Ճաշկերույթի ընթացքում Լիբանանի նախագահը ողջույնի խոսք ուղղեց Հայոց Հովվապետներին և բոլոր ներկաներին՝ առանձնապես շեշտելով եկեղեցական համայնքների դերը Լիբանանի կյանքում:

* * *

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 19.00-ին, Բեյրութի Եղիշե Մանուկյան սրահում Անթիլիասի Մայր տաճարի «Ծնորհալի» երգչախումբը, ի պատիվ Ա-

մենայն Հայոց Հայրապետի այցելության և նորաօծ Կաթողիկոսի, կազմակերպել էր ազգային-կրոնական երգացանկ՝ գեղարվեստական ղեկավար Մեղրիկ վարդապետի ղեկավարությամբ, ներկաներին պարգևելով բազում գեղեցիկ ապրումներ և զգացումներ:

* * *

Գեղարվեստական երեկոյից հետո երկու Հայրապետները հրավիրվեցին Խորհրդարանի պալատ՝ մասնակցելու Խորհրդարանի նախագահ Նաբիհ Բըրրիի կողմից կազմակերպված ընթրիքին: Այս պաշտոնական ընդունելությանը ներկա էին քրիստոնյա Եկեղեցիների և իսլամ համայնքների պետեր և ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև մեծ թվով նախարարներ և հայտնի երեսփոխաններ:

Ամենայն Հայոց Հայրապետը, ի նշան ջերմ ընդունելության և հայության նկատմամբ ունեցած ազնիվ վերաբերմունքի, Խորհրդարանի նախագահին արծաթյա սկուտեղ նվիրեց:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Այցելության վերջին օրը, հուլիսի 4-ին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, ընկերակցությամբ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսի, հոգևորականաց թափորով մուտք գործեց Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճար՝ վերջին աղոթքը կատարելու Սուրբ Էջմիածին վերադառնալուց առաջ:

Անթիլիասի Մայր տաճարում Մեծի Տանն Կիլիկիո Հայրապետ Արամ Ա-ն բարի երթի ջերմ ու սրտառուչ խոսքերով դիմեց Գարեգին Ա Վեհափառին՝ ասելով, որ Անթիլիասը կա և մնում է Նորին Սրբության Հոգևոր Տունը, և Սուրբ Աթոռի դռները բաց են Ամենայն Հայոց Հայրապետի առջև, «ուստի ոչ թե ասում ենք բարի ճանապարհ, այլ ցտեսություն» հուզախառն արտասանեց Արամ Վեհափառը.

ԱՐԱՄ ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՈՂՋԵՐԹԻ ԽՈՍՔԸ

Վեհափառ Տեր, հոգևոր եղբայրներ և սիրելի ներկաներ, առաջին հերթին փառք կուտամ Աստուծո, որ այս վերջին շաբաթը մեզի ընծայեց մեր կյանքին մեջ ուրախությամբ, հույսերով, տեսիլներով և հավաքական հավատքի ու կամքի արտահայտությամբ լցվել մեր սիրելի Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին ներկայությամբ ու հովանավորությամբ:

Ես կուզեմ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ժողովուրդին, միաբանության և ժողովականության սրտին թարգմանը ըլլալ աս պահուն՝ հայտնելու Ձերդ Վեհափառության մեր խորին շնորհակալությունը, որ, հակառակ Ձեր բազմազբաղ վիճակին, սիրով ընդառաջեցիք մեր փափագին՝ անձամբ ներկա ըլլալու, մասնակից դառնալու, նախագահելու Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության ընտրության և ապա օծման արարողություններին: Ձեր ներկայությունը, Վեհափառ Հայրապետ, զույգ Պատրիարքներուն հետ միասնաբար, ինքնին պերճախոս վկայություն մըն է այն անհեր-

քելի իրողության, որ Հայաստանյայց Եկեղեցին մեկ եղած է, կշարունակե մեկ ըլլալ ու ավելիով իր միությունը պիտի արտահայտե մեր գործակցությամբ՝ Հայաստանյայց Եկեղեցու չորս նվիրապետական Աթոռներու գործակցությամբ: Այս մեկը մենք վերջին օրերու ընթացքին վերահաստատեցինք:

Սիրելի Վեհափառ, այս տունը Ձեր տունն է, այս տան յուրաքանչյուր քարին մեջ Ձեր ներկայությունը կա, Ձեր անունը կա: Հետևաբար, մենք Ձեզի մնաք բարով չենք ըսեր, այլ կըսենք ցտեսություն: Դուք դարձյալ պիտի գաք այստեղ, ես պիտի գամ Էջմիածին, և միասնաբար պիտի գործենք և մեր ժողովրդին ու աշխարհին ցույց տանք, թե Հայաստանյայց Եկեղեցին մեկ է, միասին է որևէ ժամանակե ավելի: Հետևաբար, մենք Ձեզի այստեղ հիմա երթաք բարով չենք ըսեր, այլ պարզապես կըսենք ցտեսություն, միշտ միասին ըլլալու հեռանկարով և վառ հույսով: .

Ապա Երախտագիտության ջերմ խոսքերով նորաօծ Կաթողիկոսին, միաբանությանը և ներկաներին դիմեց Ամենայն Հայոց Հայրապետը.

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՎԱՆՔՈՒՄ

Սիրելի Վեհափառ եղբայր, Պատրիարք եղբայրներ, հոգևորական եղբայրներ, հարգարժան ժողովականներ, սիրեցյալ միաբանության անդամներ և հավատացյալ ժողովուրդ մեր,

Ես փառք եմ տալիս Աստծուն, որ մենք հանուր Հայաստանյայց Եկեղեցվո պատմության մեջ այս տարին բացառիկ կարող ենք անվանել՝ թե՛ Էջմիածնի Մայր տաճարում կատարված ընտրությամբ, ուր Հայ Եկեղեցու միասնականությունը արտահայտվեց, և թե՛ այստեղ՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության Մայրավանքում, իմ սիրելի հոգևոր ծննդյան տան մեջ, ուր դարձյալ անշեղորեն արտահայտվեց Հայ Եկեղեցու միասնականությունը: Ես ուզում եմ խոր շնորհակալություն հայտնել Վեհափառին՝ Տ. Տ. Արամ Ա Կաթողիկոսին՝ մեր ամբողջ միաբանությանը, ազգային կենտրոնական վարչությանը, կրոնական և քաղաքական ժողովներին միասնաբար և բոլոր նրանց, որոնք այս այցելությունը վերածեցին մեր ժողովրդի համար երջանկության աղբյուրի:

Թող այս աղբյուրը առատորեն հոսի և ոռոգի անդաստանը հայ ժողովրդի կյանքի ի Մայր Հայրենիք և ի չորս ծագս աշխարհի: Աչքեր կան աշխարհի չորս կողմերից, որոնք մեզ են նայում և նայում են ապասելով, նայում են հուսալով, նայում են հավատքով: Հետևաբար, մենք այդ բոլոր նայվածքների առջև կանգնենք պատասխանատվության բարձրագույն և նվիրականագույն զգացումով:

Շնորհակալություններ եմ հայտնում այն ընդունելության համար, որ ցույց տվեցիք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նկատմամբ և անձնապես, հանուն մեր Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռի պատվիրակության սրբազան հայրերի և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի, գնահատում եմ ձեր այդ կեցվածքը և որի մեջ տեսնում եմ ապագայի առավել ներտացումի նախաբայլը: Ես բնականորեն այժմ մեկնում եմ Անթիլիասից, բայց Անթիլիասը չի բաժան-

Ես մաղթում եմ, որ Աստված անսասան պահի Կիլիկիո Աթոռը՝ Հայ Եկեղեցու միասնության և հայ ժողովրդի պայծառության համար: Ամեն:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը, շրջելով մայրավանքում, խոնարհվեց Կիլիկյան Աթոռի Գահակալների շիրիմներին, Ապրիլյան եղեռնի նահատակաց հուշարձանին և իր շքախմբով ուղևորվեց վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի պալատ, ուր, ի պատիվ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, շքեղ ընդունելություն էր կազմակերպված: Ընդունելությանը ներկա էին ավելի քան 400 անձինք, այդ թվում՝ Լիբանանի բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, բազմաթիվ երկրների դիվանագետներ, գործարար մարդիկ, մշակույթի և գիտության ներկայացուցիչներ, քրիստոնյա և մահմեդական հոգևոր պետեր և ուրիշներ:

Վարչապետ Հարիրին ողջույնի ջերմ խոսքեր հղեց Նորին Սրբությանը՝ շնորհակալություն հայտնելով այն ազնիվ գործունեության համար, որ ցուցաբերել է Վեհափառ Հայրապետը Լիբանանի հանդեպ երկրի ամենաճանր և դժնդակ օրերին:

Վեհափառ Հայրապետը իր հերթին շնորհակալություն հայտնեց ջերմ ընդունելության համար՝ որպես այդ խոսքերի առհավատչյա Սուրբ Էջմիածնում պատրաստված արծաթյա նրբագեղ սկուտեղ հանձնելով Վարչապետին: Նորին Սրբությունն ասաց.

«Սիրելի պարոն Ռաֆիք Հարիրի, ես ուզում եմ միայն իմ շնորհակալությունը հայտնել այն սիրո համար, որ ցույց տվեցիք մեր հայ ժողովրդի, Հայաստանի, Էջմիածնի, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության և լիբանանահայության հանդեպ:

Ես Լիբանանի զավակ եմ, Լիբանանի մեջ եմ կազմավորվել իբրև մարդ և հոգևորական և իբրև լիբանանցի: Այսօր ծանր պարտականության կոչված եմ Հայաստանում, բայց երբեք չեմ կարող Լիբանանը ինձնից հեռու զգալ կամ բաժանված: Ես պիտի լինեմ թարգմանը Լիբանանի միության և համակեցության ոգու: Հայաստանում մենք ապրում ենք մեր իսլամ եղբայրների շրջանակում, Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը, Ադրբեջանը՝ հույս ունենալով, որ Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը կվերջանա խաղաղությամբ և մեր եղբայրական հարաբերությունը կշարունակվի ինչպես անցյալում: Մենք երեք շաբաթներ առաջ, Ռուս Եկեղեցու Պատրիարք Ալեքսի Ա-ի հետ միասին, հանդիպում ունեցանք մեր սիրեցյալ եղբոր՝ Շեյխ Ուլ Իսլամ Փաշազադեի հետ այս խնդիրների լուծման շուրջ խորհրդակցությամբ:

Վերջացնելով իմ խոսքը ես այս առիթով ուզում եմ մի հիշատակ թողնել այստեղ պարոն Ռաֆիք Հարիրիին որպես նվերը մեր կաթողիկոսության, Երևանում հայ վարպետի ձեռքով պատրաստված արծաթյա սկուտեղը»:

Հավարտ ճաշկերույթի Հայոց Հովվապետը, ընկերակցությամբ Սրամ Ա Վեհափառի, Երուսաղեմի և Կ. Պոլսո Պատրիարքների, մեծաթիվ հոգևորականների, ազգային ու պետական գործիչների, ուղևորվեց օդանավակայան, ուր, կարճատև հյուրընկալվելով պաշտոնական սրահում, վերադարձավ Սուրբ Էջմիածին:

Երևանի «Զվարթնոց» օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեցին Հայաստանի Հանրապետության պետական պաշտոնատար անձինք, Մայրավանքի միաբանության անդամներ և հոգևոր հայրեր:

Օդանավակայանից մեքենաների շարասյունը ուղղվեց Սուրբ Էջմիածին՝ Մայր տաճար, ուր և Նորին Սրբությունը, գոհաբանական մաղթանքից հետո, իր Հայրական օրհնությունները բաշխեց ներկաներին:

ՎԱՉԳԵՆ ԱԲԵՂԱ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ

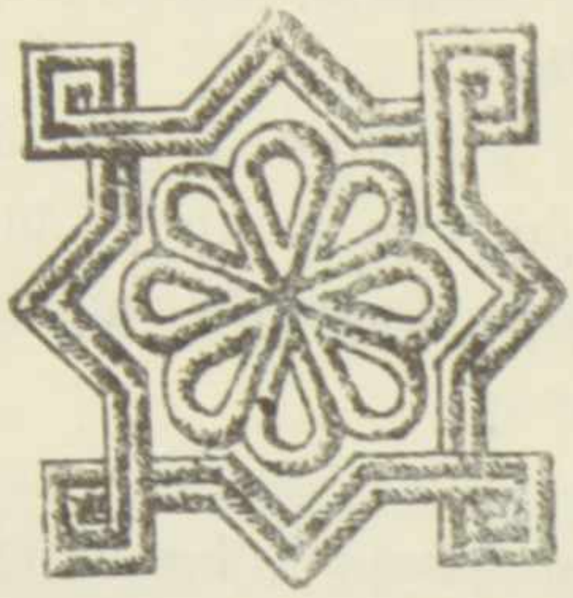

Լիբանանի Հանրապետության նախագահ Իլյաս Հրաուին Մայրենիներ բարձրագույն կարգի շքանշանով պարգևատրում է Ընտեղայն Կայոց Կաթողիկոս Գ-արեգին Ա-ին

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա.
Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ